Влада - Радам !

ГОЛОС УКРАЇНИ

Ґазета Верховної Ради України

№ 228 (978) ♦ Четвер, 1 грудня 1994 року ♦ Ціна договірна

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

До річниці Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року

Літо 1990 року. Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Ось два знімки з архіву, вибрані майже навмання. Перший — трирічної давності, другий — майже свіжий; і там і там об'єктив зафіксував роботу рук. Взагалі, з досвіду останніх років можна винести враження: руки нам дані виключно для того, щоб голосувати на референдумах і виборах, аплодувати прийнятим при цьому рішенням, обмінюватися протокольними потисками на всесвітніх і місцевих презентаціях.

Якщо дивитися з цієї точки зору, то свою Незалежність ми справді створили власними руками.

Тобто — можна пишатися?

(Закінчення на 9-й стор.).

Осінь 1994 року. Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО.

Читайте у номері:

Стипендії від облради

Виплачено перші іменні стипендії, встановлені Одеською обласною Радою народних депутатів для найкращих студентів вузів. З початку нинішнього навчального року їх одержали Марія Грабова, Антоніна Оголь та Марія Браткова з держуніверситету, Дмитро Бедров з академії низькотемпературної техніки, Михайло Кіркота з академії архітектури й будівництва, Дмитро Маркін з політехнічного, Олександр Родимин з економічного, Ольга Дон з педагогічного, Микола Скребов з морського та Софія Сударикова з медичного університетів — усього десять юнаків та дівчат.

У «Ворскли» — світовий клас

Акціонерне товариство «Полтавська фірма «Ворскла» стала лауреатом міжнародної нагороди «Краще торговельне ім'я 1994 року». Це повідомлення надійшло з Мадрида від президента ділового «Трейд Лідер'с клубу». У ньому також запрошення директорові «Ворскли» В'ячеславу Головку прибути у столицю Іспанії, де на святковому ланчі зберуться авторитетні люди Іспанії, політичні діячі, члени дипломатичного корпусу, представники широковідомих фірм із 25 країн. І там буде вручено приз із сертифікатом, який підтверджує нагороду та членство у престижному клубі. Це сприятиме торговельним обмінам і взаємовигідному співробітництву між компаніями та діловими людьми з різних країн.

Продиктовано в номер

Миколаївська «Банга»

«Банга» — це новий телевізор. Власне, новий для українського виробника — миколаївського об'єднання «Ніконд». Такі досі випускав каунаський концерн з однойменною назвою — «Банга». Між ним та «Нікондом» підписано угоду про створення спільного підприємства. Воно вже почало діяти. За партнером з Литви, який поділився «секретом» технології, — поставка основних комплектуючих, за миколаївцями — складання апаратів. Незабаром перші телевізори, що відзначатимуться, як запевняють виробники, високою якістю зображення та звучання й сучасним дизайном, надійдуть у продаж до магазинів України, а далі, можливо, й зарубіжжя.

Делікатеси для моряків

Першу продукцію видав м'ясопереробний комплекс Українського Дунайського пароплавства, споруджений югославськими спеціалістами в селищі Суворовому Ізмаїльського району. Підприємство, де застосовано найсучасніші техніку й технологію, здатне випускати продукцію досить широкого асортименту, що відповідає міжнародним стандартам. Отож, одержуючи звідси ковбаси й копченості, моряки-дунайці зможуть не тільки значно поліпшити й урізноманітнити щоденне меню, а й заощадити значну частку валюти, яку досі витрачали на закупівлю продовольства в зарубіжних країнах.

Криворізького Чикатила взято

Працівники Служби безпеки і Управління внутрішніх справ Кривого Рогу затримали 35-річного бізнесмена, в минулому офіцера армії, котрому пред'явлено звинувачення у звірячому вбивстві дев'яти чоловік, з котрих восьмеро — жінки. Злочинець скоїв ці жахливі злочини в кількох районах Дніпропетровщини та Кривому Розі. Він не тільки зізнався у вбивстві, а й показав місця, де схован тіла жертв. Міська прокуратура проводить слідство.

Таємниці Холодного Яру

Унікальна експозиція під назвою «Холодний Яр. 1917—1921 рр.» відкрилася у Черкаському краєзнавчому музеї. Організована вона Центром пам'яткознавства НАН України, Українським товариством охорони пам'яток історії та культури і черкаським обласним товариством «Трахтемирівський кут». Вперше в Україні представлено рідкісні реліквії, що досі перебували в руках «компетентних органів», у закритих архівах до лежали на дні старих скринь, бо стосувалися вони діяльності так званої Холодноярської республіки: військового об'єднання, що вело збройну боротьбу проти більшовиків протягом майже чотирьох років. Затаврована комуністичними істориками як бандитське угруповання, Холодноярська республіка та її вояки, що склали голови за вільну Україну (на прапорі холодноярців було написано «Воля або смерть!»), досі не реабілітовані Українською незалежною державою.

Виставка про героїв-холодноярців — перший крок до встановлення історичної справедливості.

Слід кількох членів УНА зник у Грозному

Як повідомив заступник голови УНА—УНСО Дмитро Корчинський на прес-конференції, група членів УНА—УНСО, серед яких народний депутат України Юрій Тима і журналістка Наталія Чангулі, зникли в понеділок увечері або у вівторок уранці по дорозі у Грозний. Ніякої інформації про них поки що немає. Телефонного зв'язку з столицею Чечні також немає. За повідомленням російської преси, в районі Грозного саме у ці дні затримано групу громадян України. Д.Корчинський висловив припущення, що в цій групі, цілком можливо, і члени УНА—УНСО. До речі, закон України забороняє участь громадян України у бойових діях за межами країни, що, на думку керівництва УНА, суперечить міжнародним нормам. А згадана група УНА, за повідомленням Д.Корчинського, вилетіла до Грозного «з метою вивчення на місці ситуації, що склалася».

Парламентська хроніка

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ, «Голос України»

Уважна робота над законопроектами

Денне засідання 29 листопада

Одним з центральних питань, що слухалися цього дня, був проект закону України про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю. І Голова Верховної Ради, і міністр Михайло Каскевич, який був доповідачем, зауважили, що наше законодавство про працю надто недосконале і в цей напружений для суспільства час потребує серйозних змін. Тим більше, що на підході проекти законів про оплату праці, про відпустки, про вирішення колективних спорів та конфліктів, які суттєво вплинуть на зміст Кодексу законів про працю. Тому доповідач запропонував внести тільки деякі зміни у діючий кодекс, з тим щоб його вдосконалити.

Депутати не погодилися «з ходу» проголосувати за окремі доповнення. З місць пішла злива запитань. І про те, наприклад, хто відповідатиме за працевлаштування випускників шкіл та інститутів, які організації мають вирішувати проблеми зайнятості і яке місце у вирішенні цих проблем займатимуть профспілки.

Питання «добили» депутати, які взяли участь у обговоренні. Законопроект не пройшов навіть у першому читанні і був повернутий для подальшого вдосконалення.

Подібна доля спіткала і проект закону України про постійні комісії. Тільки тут вирішальну роль зіграло прагнення депутатів бачити свої комісії з чітко окресленими функціями, високоорганізованими й відповідальними, чого, за словами народних обранців, не відчувалося аж до останнього часу і бракує в запропонованому законопроекті.

У залі ледь було не спалахнула затяжна політична сварка, коли дійшли до слухання інформації тимчасової депутатської комісії про результати перевірки використання Україною кредиту США, або, як нарекли це питання окремі депутати, «кукурудзяної справи».

Коли народні обранці вислухали виступи Л. Танюка і О. Ткаченка, багато з них задали запитання: чому, коли немає ніяких претензій прокуратури та інших компетентних органів, які вивчали обставини використання кредиту, вони повинні втягуватися у дискусії і виносити якісь рішення?

Наприкінці денного засідання [illegible] ухвалений проект закону України про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Ганна РОМАНЦОВА, «Голос України»

І про дитячі свята не забули

Ранкове засідання 30 листопада

Одразу після реєстрації народних депутатів головуючий Олександр Ткаченко запропонував розглянути у першу чергу питання про внесення змін і доповнень до чинної Конституції: Закону України «Про внесення змін до статті 114-5 Конституції (Основного Закону) України» та Закону України «Про внесення змін і доповнень до статей 97 і 114-5 Конституції (Основного Закону) України (з військових питань)».

Під час «розминки» депутат Михайло Ратушний вніс запит Генеральній прокуратурі, Мінюсту та Службі безпеки України про розслідування випадків шантажу і насильства над членами Конгресу українських націоналістів, що мали місце у Донецькій області, Харкові, Одесі, Криму. Було оприлюднено також депутатський запит про побиття депутата Віктора Шестакова, про що буде дано відповідне доручення Верховної Ради.

Депутат Леонід Гармаш заявив, що діюча система подання і висвітлення депутатських запитів украй незадовільна, порушує його конституційні права. З цього приводу він звернувся до Президента і Голови Верховної Ради з вимогами впорядкувати ці процедурні питання. Далі депутат Сергій Драгомарецький запропонував Національному банку та комісіям Верховної Ради проаналізувати Указ Президента щодо компенсації громадянам заощаджень через приватизаційні сертифікати на предмет його відповідності чинному законодавству про приватизацію.

Згадавши, що не за горами новорічне свято, депутати внесли до порядку денного питання про організацію дитячих свят.

З питання щодо внесення змін та доповнень до Конституції України [illegible] в перший заступник міністра закордонних справ Микола Макаревич, запропонувавши внести до Основного Закону положення про визнання іноземних держав. Перша спроба заповнити прогалину у конституційному праві не вдалася — викликала дискусію і сама процедура запровадження такого інституту, і пропозиція Миколи Макаревича віднести право визнання іноземних держав виключно до компетенції Президента України. Проект закону направлено на доопрацювання.

Костянтин ПАРИШКУРА, «Голос України»

Точка зору

Як розірвати зачароване коло?

Народні депутати Верховної Ради України розгляд питання «Про Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи в сфері сільськогосподарського виробництва» перенесли на наступний тиждень. Приводом для внесення питання до порядку денного стало посилання кількох депутатів лівої орієнтації на начебто факт порушення Указом Президента восьми пунктів Основного Закону України — Конституції. На жаль, в Україні досі не існує незалежного органу, який би чітко дав висновок у останній інстанції — Конституційного суду. Сам Президент на прес-конференції, яка відбулася напередодні, відкинув звинувачення у порушенні ним Конституції.

Член Конституційної комісії України **Сергій Головатий** у розмові з вашим кореспондентом заявив однозначно: порушення Конституції в згадуваному Указі Президента не було. А оскільки це так, то Верховна Рада України не повинна була навіть розглядати це питання. Якщо порушення Конституції в діяльності Президента мають місце, вважає С.Головатий, тоді вони мають розглядатися у парламенті. З дотриманням повною мірою Регламенту, тобто розглянувши кожний конкретний випадок спочатку у відповідній комісії.

Перший віце-прем'єр України з проблем економічної реформи Віктор Пинзеник повідомляє про те, що перша партія майнових приватизаційних сертифікатів уже віддрукована, а на порядку денному Верховної Ради — розгляд списку підприємств, які не підлягатимуть приватизації. Знаючи думки представників різних груп і фракцій Верховної Ради про проблему приватизації, можна прогнозувати ситуацію, коли депутати не дійдуть згоди. А без цього розпочинати масову приватизацію, схоже, буде непросто.

За всім цим проглядається проблема з проблем: розмежування повноважень Верховної Ради і Президента. Незабаром Президент внесе проект Закону про владу. Його поки що ніхто не бачив, але чи вдасться у такий спосіб зняти всі проблеми? Колишній президент України **Леонід Кравчук** у розмові з вашим кореспондентом сказав: прийняти так звану малу Конституцію буде не простіше, ніж великомасштабний документ, який охоплював би все. Більше того, під час перебування при владі Л.Кравчук стикався з тими самими проблемами, що й новий Президент. Так само намагався він разом з І.Плющем прийняти щось на зразок закону про розмежування влади між законодавчою та виконавчою її гілками. Але почалося обговорення, і все повернулося на круги своя: центр і регіони, повноваження регіонів...

І все ж хочеться вірити у здоровий глузд, який допоможе розірвати це зачароване коло і почати, нарешті, щось робити.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про звільнення вугледобувних та вуглезбагачувальних підприємств Міністерства вугільної промисловості України від сплати заборгованості

З метою стабілізації роботи підприємств вугільної промисловості і створення умов для забезпечення народного господарства і населення вугіллям в осінньо-зимовий період 1994–1995 років Верховна Рада України **постановляє:**

1. Звільнити вугледобувні та вуглезбагачувальні підприємства Міністерства вугільної промисловості України від сплати заборгованості станом на 1 жовтня 1994 року щодо:

податку на доходи підприємств і організацій в частині сум, які зараховуються до державного бюджету;

обов'язкових внесків до Фонду соціального страхування України, Пенсійного фонду України та Державного фонду сприяння зайнятості населення.

2. Міністерству фінансів України надати вугледобувним і вуглезбагачувальним підприємствам Міністерства вугільної промисловості України відстрочку до 15 грудня 1994 року сплати податку на доходи підприємств і організацій по авансових внесках цього податку за IV квартал поточного року в частині сум, що зараховуються до державного бюджету, на умовах податкового кредиту без сплати за його користування.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
11 листопада 1994 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про Фонд ділового співробітництва «Україна»

З метою сприяння проведенню радикальних економічних реформ в Україні, створенню ефективного механізму взаємодії державного та приватного секторів економіки, виробничого, банківського та приватного капіталів, максимально сприятливих умов для організаційної перебудови економіки, підтримки інноваційних програм та поширення передового досвіду економічних реформ та відповідно до пункту 7-4 статті 114-5 Конституції України **постановляю:**

1. Підтримати ініціативу Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України, Міністерства юстиції України, Національного космічного агентства України, Академії медичних наук України та комерційних банків «Промінвестбанк» та «Приватбанк», акціонерного банку «Укрсоцбанк» і утворити благодійний фонд — Фонд ділового співробітництва «Україна» (далі — Фонд), установивши особливий порядок його утворення.

2. Установити, що:

кошти Фонду формуються за рахунок благодійних пожертвувань і добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, а також інших надходжень, одержаних на підставах, не заборонених законодавством України;

до вирішення питання щодо оподаткування благодійної діяльності у відповідному законодавчому акті Фонд звільняється від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджету і внесків до державних цільових фондів;

надходження до Фонду в іноземній валюті не підлягають обов'язковому продажу, а оподатковуваний доход (прибуток, виручка від реалізації) без обмежень зменшується на суму, внесену суб'єктом підприємницької діяльності до Фонду, за умови використання Фондом цих надходжень на благодійні цілі.

3. Призначити ПЛУЖНИКОВА Ігоря Олександровича головою Фонду ділового співробітництва «Україна».

4. І.Плужникову подати у місячний строк проект Положення про Фонд ділового співробітництва «Україна».

5. Для визначення основних напрямків діяльності Фонду та здійснення контролю за цільовим використанням коштів Фонду створити Наглядову раду Фонду ділового співробітництва «Україна».

Призначити ГОРБУЛІНА Володимира Павловича головою Наглядової ради Фонду.

6. Рекомендувати органам, уповноваженим управляти майном, що перебуває у державній власності, вирішувати питання щодо виділення приміщень для Фонду.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
19 листопада 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України та Кодексу України про адміністративні правопорушення

З метою посилення захисту об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести до законодавчих актів України такі зміни і доповнення:

1. У Кримінальному кодексі України:

а) доповнити Кодекс статтею 78^1 такого змісту:

«Стаття 78^1. Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів

Умисне пошкодження або руйнування магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів, відводів від них, а також технологічно пов'язаних з ними об'єктів, споруд, засобів автоматики, зв'язку, сигналізації, що призвело або могло призвести до порушення нормальної роботи зазначених трубопроводів, —

карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років з конфіскацією майна, або виправними роботами на строк до двох років з конфіскацією майна чи без конфіскації, або штрафом до ста мінімальних розмірів заробітної плати.

Ті ж дії, вчинені повторно або за попереднім зговором групою осіб, а так само загальнонебезпечним способом, —

караються позбавленням волі на строк від трьох до десяти років з конфіскацією майна.

Дії, передбачені частинами 1 і 2 цієї статті, якщо вони спричинили людські жертви, інші нещасні випадки з людьми або призвели до аварії, пожежі, значного забруднення навколишнього природного середовища чи інших тяжких наслідків,—

караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна»;

б) частину другу статті 7^1 після слів і цифр «пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (стаття 78)» доповнити словами і цифрами «пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів при обтяжуючих обставинах (стаття 78^1 частини 2 і 3)»;

в) частину другу статті 10 після слів і цифр «злісне або особливо злісне хуліганство (стаття 206 частини 2 і 3)» доповнити словами і цифрами «пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів при обтяжуючих обставинах (стаття 78^1 частини 2 і 3)».

2. У Кримінально-процесуальному кодексі України:

а) пункт 2 частини першої статті 34 після цифр «78» доповнити цифрами «78^1»;

б) частину другу статті 112 після цифр «78» доповнити цифрами «78^1».

3. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до №51, ст.1122) статтю 138 викласти в такій редакції:

«Стаття 138. Порушення Правил охорони магістральних трубопроводів

Порушення Правил охорони магістральних трубопроводів —

тягне за собою накладення штрафу на громадян до тридцяти мінімальних розмірів заробітної плати, на службових осіб до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати.

Повторне протягом року порушення, передбачене частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, —

тягне за собою накладення штрафу на громадян до п'ятдесяти мінімальних розмірів заробітної плати, на службових осіб до ста мінімальних розмірів заробітної плати».

ІІ. Цей Закон набуває чинності з дня його опублікування.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
15 листопада 1994 року.

ПРИВАТИЗАЦІЯ НАБЕРЕ ДИНАМІКИ

Минулого вівторка голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань економічної політики та управління народним господарством Олег Таранов разом з представниками економічних служб Президента і Кабінету міністрів провів прес-конференцію, на якій інформував пресу про роботу з удосконалення законодавства щодо процесу приватизації в нашій державі. Він повідомив, що над проектами подальших реформ ринкової економіки і приватизації державної власності нині спільно працюють всі три гілки влади, і невдовзі напрацьовані документи буде винесено на обговорення і затвердження депутатами парламенту.

Динаміка приватизації набере значних темпів у зв'язку з Указом Президента України про індексацію втрат від знецінення коштів в установах Ощадбанку і колишнього Укрдержстраху. Як відомо, згідно з цим Указом усім громадянам, які на 2 січня 1992 року зберігали свої кошти в Ощадбанку, їх сума буде проіндексована у 2200 разів, і володарям ощадних книжок відповідно будуть видані приватизаційні сертифікати.

На численні запитання журналістів, крім голови Комісії, відповідали також помічник Президента України з питань економіки Валерій Литвицький і завідувач відділу Кабінету міністрів Євген Григоренко.

Володимир ЧЕРКАС.

З паєм — по-новому заспіваєм?

Наша розмова з доктором юридичних наук, професором Київського університету, академіком Національної Академії наук Володимиром Андрвйцевим мала на меті з'ясувати: що є приватна власність на землю в Україні, як визначає її чинне законодавство і чим пояснити неоднозначність ставлення до цього інституту серед законотворців?

— Приватна власність на землю, на мою думку, бере витоки з процесу приватизації. Я розпочав би з того, як відбувалося офіційне визнання права приватної власності на землю. Є «Концепція роздержавлення майна, земель та житла», схвалена Верховною Радою України. Є виданий у грудні 1992 року Декрет Кабінету міністрів «Про приватизацію земель». Ці документи передбачили безоплатне передавання землі у приватну та колективну власність громадян і надання її у вічне спадкове користування. Наголошую: йшлося саме про безоплатне передавання. Що відбувається далі? Право приватної власності на землю розширюється двома указами Президента — «Про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва» (1993 року) та «Про приватизацію автозаправних станцій, що реалізують пально-мастильні матеріали виключно населенню». Ці документи вже визначили як основу приватизації купівлю-продаж. Але це — окремі суспільні відносини, які не мають нічого спільного з приватизацією!

Цими ж указами було істотно обмежено права місцевих Рад у розв'язанні питань про передавання земельних ділянок у власність громадян. Право приватної власності на земельну ділянку набували шляхом отримання свідоцтва про право на будівлю і реєстрації в органах Держкомзему. Більше того, суб'єктами права приватної власності на землю за указами стали не тільки громадяни України (а саме цей принцип було закладено в основу приватизаційного процесу), а й іноземці, особи без громадянства, юридичні особи інших держав, різні міжнародні організації. Тому настав час чітко визначити: або земля є предметом цивільно-правових угод, є товаром, або слід негайно усунути подібні суперечності.

— Серед законодавців одностайності щодо приватної власності на землю немає. Чи бачите ви у чинному земельному законодавстві невикористані резерви?

— Є у ньому недоліки, але запропонована система паювання, на мій погляд, загалом відповідає нашим умовам. Слід лише персоніфікувати це право громадянина на земельний пай, закріпити за ним не ідеальну частку, а цілком конкретну земельну ділянку із зазначенням її розмірів і місцем розташування. Від того, що «все навкруг стало моє, а що моє конкретно — невідомо», змінилася вивіска, а не форма власності.

Крім того, час назвати речі своїми іменами: колективна власність — вигадка; власність може бути або приватною, або ж публічною (себто державною). Існують також змішані форми, як-от: сумісна приватна або сумісна публічна.

Щодо змісту права приватної власності на землю за чинним законодавством... На мою думку, ми невиправдано його обмежили. Коли вже Земельний кодекс звузив коло суб'єктів та об'єктів права приватної власності на землю (не всі можуть отримувати землю і не будь-яку землю), слід було б розширити повноваження щодо розпорядження земельною ділянкою. Проте, запроваджуючи купівлю-продаж землі, слід сім разів відміряти...

Викликає сумнів і визначений граничний розмір земельних ділянок (під селянське фермерське господарство — 100 га, з них 50 — ріллі; під особисте підсобне господарство — 0,60 га; під будівництво житла — 0,25 у сільській місцевості, 0,15 — у селищах міського типу, 0,10 — у містах). На мою думку, слід визначити не максимальну, а мінімальну ділянку, яка давала б змогу господарювати, отримувати зиск, сплачувати податки і т.д.

— Але механізм паювання передбачає поділ землі лише між тими, хто проживає на території відповідної Ради або працює у відповідному колективному сільськогосподарському підприємстві. А як отримає свою частку «новонавернений» селянин?

— Земельний кодекс передбачає створення резервного фонду — 15% земель відповідної Ради, які слід виділити, і, якщо є в цьому потреба, вилучити з користування. Це істотна частка земельного фонду, яка дасть змогу поступово, планомірно розподіляти землю, не обходячи увагою «новонавернених».

Взагалі, я вважаю, що формування інституту приватної власності в Україні має відбутися не за вказівкою зверху, а за домовленістю між різними суспільними групами. Інша річ, що треба пояснити селянам, які можливості відкриває їм право приватної власності. Питання, бути чи не бути землі предметом обороту, має вирішити або референдум, або представницький орган з відповідними повноваженнями. Але як принцип слід закласти таке: земля має належати тим, хто на ній працює, і стимулювати до виробництва, а не наживи.

— А чи не проростуть такі застереження сваволлям окремих чиновників?

— Абсолютного права приватної власності на землю взагалі не може існувати, передусім з точки зору екологічної. Держава має регулювати земельні відносини, як це і здійснюється в усіх цивілізованих країнах світу. Але має діяти система захисту земельних прав громадянина, однаково ефективна і в разі порушення цих прав сусідом-землекористувачем, і щойно прийнятим законом.

Записала Ганна РОМАНЦОВА.

Європейська солідарність

Несподівано до Миколаєва прибула гуманітарна допомога, надана Європейською Комісією в Брюсселі, для боротьби з холерою. Дарунок складається з медикаментів і дезінфекційних матеріалів на суму 200 тисяч екю, виділених агентством гуманітарної допомоги ЄС (ЕСНО). ЕСНО діяла безпосередньо через транспортну компанію, що доставила вантаж до цього українського міста, й відразу взялася за розповсюдження медикаментів. Акція організована у тісній співпраці з делегацією Європейської Комісії у Києві. На церемонії офіційного передання гуманітарної допомоги був присутній посол і голова делегації ЄК Луїс Морено.

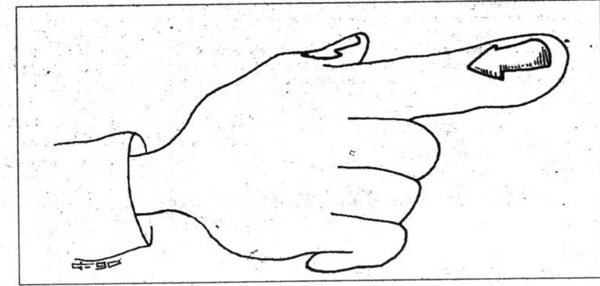
Кількома днями по тому посол Республіки Польща в Україні Єжи Козакевич передав гуманітарну допомогу лікарням і оздоровчим закладам у Києві, а також у Рівненській, Житомирській і Одеській областях. Беручи до уваги проблеми із забезпеченням служби охорони здоров'я в Україні ліками й медичними препаратами, посольство РП у нашій державі звернулося до Польської централізованої фірми імпорту та експорту «ЦІЄХ» («СІЕСН») із закликом зібрати й безкоштовно передати ліки українським лікувальним закладам. «ЦІЄХ» передав це звернення своїм співзасновникам — польським фармацевтичним фабрикам і взявся за збирання ліків. На заклик відгукнулися 14 польських підприємств концерну «Польва». Медикаментів було зібрано на суму 80 тисяч американських доларів.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

ВАШІ СТАВКИ, ПАНОВЕ КАПІТАЛІСТИ

Пишемо нову Конституцію України

Львівський бізнесмен і політик Олександр Нагорний написав проект основних засад Конституції України. Нинішня його не влаштовує, проект нової — також. 45-річний військовий перекладач — у минулому, нині автор наукових праць з проблем лінгвістики, інформатики, економіки, засновник приватного Центру інтелектуальних послуг «Трансфер», організатор громадського об'єднання—політичної кафедри «Позиція-94» вважає, що настав час «збирати каміння».

— Пане Нагорний, у Львові ви маєте репутацію людини, яка мислить і діє «впоперек» громадській думці...

— Хтось мусить робити це, і чим активніше — тим ліпше. Мене не влаштовує рівень суспільної свідомості, яка значно відстала від реалій сьогодення. В Україні де-юре і де-факто існує приватна власність, однак буржуазна філософія, політика, ідеологія і теорія не знаходять свого прояву через домінування рабської свідомості тих, кому нічого, як і 77 років тому, втрачати, окрім власних ланцюгів. Псевдозолоті ланцюжки пасують лише пігмеям.

Без приватної власності не може бути свободи і демократії. І годі балакати про те, що ми — незалежні. Ми всі заложники недолугих політиканів — шарикових і ніщо, окрім буржуазно-демократичної революції, нас від них не порятує.

— Ви кличете на барикади?

— Боронь Боже! Я — прагматик, капіталіст, мені є що втрачати. Мене хвилює те, що на четвертому році незалежності України у її законодавстві не визначено поняття приватної власності, а також права та обов'язки держави і громадян щодо об'єктів і суб'єктів приватної власності. Як український підприємець з 1990 року, як чесний капіталіст, якого до останньої копійки пограбувала нинішня податкова система, я виробив власне формулювання поняття приватної власності. І визначив би її як сукупність предметів, функцій та ідей, що належать особі і стали товаром. Це означає, що юридична особа володіє чимось на правах індивідуального, колективного або сімейного власника доти, доки не розпочнуться товарообмінні процеси. Отримана виручка як наслідок тягне за собою права та обов'язки, що регламентуються законами про приватну власність. Принципи оподаткування слід змінити кардинально. Прості розрахунки на моєму власному підприємстві свідчать, що доцільно оподатковувати не доход (прибуток), а кожну фінансову операцію в межах 7 відсотків. І треба сплачувати один-єдиний податок до бюджету замість нинішніх різних платежів, зборів, мита і т.д. Та біда в тім, що чиновник з усіх сил пручається. Бо хоче продовжити собі старе життя і розподіляти те, що створено чужою працею і на чужий кошт. То, може, розпочати прорив у ринок через наукову сферу? Чи не настав час створити в нас, у Львові, де ще не вмерли традиції, Національний інститут приватної власності?

На мій погляд, без глибокого усвідомлення суспільством, кожним громадянином сутності приватної власності у нас не буде не тільки ринкової економіки, а й по-справжньому незалежної держави.

— Під «парасолькою» приватновласницьких ідей ви зібрали у кафедрі докупи і націоналістів, і соціалістів, і центристів, і радикалів. Схоже на те, що як колишній військовий, ви керуєтеся армійським принципом: той, хто пропонує ідею, сам і втілює її в життя.

— І пожинає плоди...,— додам уже як буржуа. Нічого дивного. Лише зашорений вузькополітичною програмою, а точніше — партійною дисципліною, політик не розуміє того, що всі ми зараз стоїмо перед дилемою: конституційна свобода або конституційна кабала. Виражаючи інтереси підприємців і всіх працівників-трудівників, результати праці котрих поглинає державна номенклатура, я пропоную у своєму проекті Конституції пріоритет людини над владою і державою. Людина в Україні — найвища цінність, тому держава працює на благо громадян України і служить народові.

— Розумію, що жити в суспільстві і керуватися при цьому... власною Конституцією неможливо для людини, яка вже почала «збирати каміння»?

— Можливо гуртувати довкола ідеї однодумців, і я це роблю. Саме для цього й було утворено об'єднання інтелектуалів «Позиція-94». Навіть найзатятіші противники ведуть діалог про ті чи інші проблеми. А нині, коли Україна опинилася в скрутному, катастрофічному становищі, це вкрай необхідно. Наша кафедра — то аж ніяк не політичне угруповання. До об'єднання нас спонукав крах ринкових реформ в Україні, суспільний конфлікт між порожніми і повними гаманцями. Нині напівкримінальні або й відверто кримінальні структури намагаються «замовляти музику». Протидіяти їм, вважаю, мають не тільки силові структури. Формування суспільної свідомості приватних власників в Україні шляхом теоретичної, ідеологічної, політичної, пропагандистської та просвітницької роботи — ось наша мета. Реформи згори неминуче забуксують, зіткнувшись із психологічною непідготовленістю населення до суспільно-політичного устрою, який передбачає ринкові відносини. Більшість політиків не усвідомлює, що ми нині — на етапі буржуазної революції. Вона поки проходить мирно, але соціальний вибух витає в повітрі.

— Як же йому запобігти?

— Чимскоріш приймати Основний Закон, де було б зафіксовано: «Громадяни України володіють результатами своєї творчості і праці. Власність України і населення — недоторканна, охороняється державою. Безплатна передача державної власності у власність осіб України і за кордоном забороняється. Державною власністю управляють державні структури на засадах персональної відповідальності. Бездіяльність у сфері управління державою — підсудна».

— Пане капіталісте, (я бачу, що вам імпонує це слово), чи впевнені ви у завтрашньому дні?

— Я певен того, що всі ми ходимо під Богом і під п'ятою (пресу називають четвертою) владою — владою капіталу, про котру чомусь сором'язливо мовчать, а говорять лише тоді, коли вона набуває скандально- кримінального забарвлення. Щодо понять «буржуа», «капіталіст», то я зумисно вживаю їх так часто: готую лінгвістичне підгрунтя для завтрашнього дня України — держави господарів, приватних власників. Нині ж зубожілий національний капіталіст на останні гроші випустив у світ колективну монографію «Бізнес від «а» до «я». Сподіваюсь, вона стане у пригоді початківцям-господарям. А щодо віри у завтрашній день... Ви ж самі бачите: поки що тривають «азартні ігри» між державою та її громадянами. А ставки вищі за життя.

Розмову вела **Оксана ТЕЛЕНЧІ.**

Віктор МЕДВЕДЧУК, правовий оглядач

Основний Закон — не партійний статут...

З волі Верховної Ради України 11 листопада має стати знаменним днем — саме цього дня остаточно затверджено склад Конституційної Комісії, яка має завершити складний і суперечливий конституційний процес у нашій країні. Комісії надано право консолідувати конституційну творчість багатьох колективів і окремих осіб: адже вже існують три офіційних та вісім неофіційних проектів Конституції. Крім того, свої проекти запропонували Християнсько-демократична партія, Конгрес українських націоналістів, Інститут держави і права НАН України та інші автори. Таке розмаїття проектів змушує визнати, що ми опинилися в складній конституційно-правовій ситуації: з одного боку, декларується готовність до громадянської злагоди, з другого — посилюється протиборство полярних ідеологій, партійність інтересів; заяви про безумовне дотримання правового режиму, забезпечення правових засад ринкових перетворень поєднуються з конституційно-правовою «сваволею» в організації владних відносин.

Чи зможе навіть така авторитетна комісія уникнути конституційної кризи, узгодити різні політичні вектори, одержавши соціальні дивіденди у вигляді підвалин омріяного всіма громадянського суспільства та правової держави?

Позитивний результат можливий лише завдяки зосередженню уваги не на вгамуванні амбіцій окремих політиків, а на доленосних принципах державотворення. Здається, найкраще їх сформував 33-річний (воістину святий вік для добрих справ) Томас Джефферсон — творець Декларації незалежності США: «Мудре й господарське врядування, яке не дозволятиме людям кривдити одне одного, а в усьому іншому даватиме їм можливість вільно працювати й удосконалюватися, не відриваючи від рота трудівника зароблений ним хліб». Не можна сказати, що ці принципи сприймались як аксіома спочатку і в самих Штатах, але, пройшовши випробування часом, саме вони допомогли країні досягти лідируючих позицій не тільки в економічній, а й у політико-правових галузях.

Ми не маємо стільки часу на «обкатку» тих чи інших положень Конституції, але вона повинна відповідати найвищим вимогам, якщо Україна повноцінно утверджується в співтоваристві цивілізованих держав. На мою думку, їх можна виразити таким чином.

Ми повинні приймати Конституцію України як державу всіх її громадян. Сьогодні очевидним фактом стала розбіжність (часом суперечливість) поглядів населення різних регіонів України на шляхи розвитку країни, її взаємовідносини зі своїми сусідами. Це знайшло підтвердження і під час президентських виборів, і під час парламентських виборів.

Конституція і процес її прийняття не повинні бути предметом політичних та ідеологічних спекуляцій, адже за новою Конституцією має жити все суспільство, а не одна яка-небудь політична група або партія.

Звичайно, в Конституції має бути знайдено компроміс між унітарними та федералістичними принципами завдяки розширенню повноважень місцевих органів влади, створенню вільних економічних зон тощо.

Загальновідомо, що організація влади виростає з відносин власності. Своєрідність ситуації полягає в тому, що конституційне вирішення відносин власності йтиме паралельно з реалізацією програми інституційних перетворень, запропонованих Президентом України. Якими вони будуть? Адже від відповіді на це питання значною мірою залежить економічний розвиток, соціальна злагода в нашому суспільстві.

Досвід розвинутих країн свідчить про те, що люди на себе працюють ефективніше, ніж на будь-якого експлуататора (незалежно від того, хто це — держава чи приватний власник). Увесь світ сьогодні шукає шляхи подолання відчуження працівників від результатів їхньої праці. І в нашій ситуації потрібно рятувати товаровиробника, незалежно від того, яку форму власності він представляє. У Конституції необхідно закріпити право приватно виробляти, а не приватно привласнювати — в цьому може бути розв'язання багатьох наших проблем. У такому разі Конституція дасть можливість розробити детально законодавчу і нормативно-правову базу, з допомогою якої потім соціально орієнтувати економічні процеси.

Особливого значення набуває визначення в Основному Законі функцій держави. Тривалий час усевладдя держави в тоталітарному суспільстві породило не тільки психологію сліпоі поклоніння, але і постійний, часто підсвідомий протест проти всевладдя державної бюрократії. Чи не тому в існуючих проектах Конституції так багато місця відводиться характеристиці держави?

Проте діапазон думок надзвичайно широкий: від усунення держави від активного управління суспільними процесами, по суті перетворення її на «нічного сторожа», до закликів відкинути геть догми про пріоритет громадянського суспільства і взятися за наведення порядку шляхом жорсткого адміністрування.

Показово, що і визначення держави також надзвичайно різноманітні: вона і правова, і національна, і демократична, і соціальна, і унітарна, і соборна. Але ж відомо, що всі ці якості досягаються не простим записом у Конституції, а конкретними діями.

Тому створення нормального цивілізованого громадянського суспільства, в якому пріоритет віддається людині, її правам, — це умова виходу із кризи, що в ній ми опинилися. Співвідношення між державою і громадянським суспільством має бути оптимальним. Сьогодні держава повинна піклуватися про розвиток інститутів громадянського суспільства, а коли вони зміцніють, коли відбудеться децентралізація соціального управління, зміцніє місцеве самоврядування, державі залишається функції контролю за економікою, визначення пріоритетів розвитку, без втргнення в конкретні справи підприємств, фірм, об'єднань та інших суб'єктів господарювання.

Розумію, що складні політико-економічні положення надзвичайно важко перекласти у конституційно-правові. Конституційній Комісії доведеться багато потрудитися над цим. Передбачаючи вірогідні труднощі, можливість перманентної конституційної кризи, Президент запропонував прийняти спочатку закон про владу, так звану малу Конституцію.

Звичайно, він не може повною мірою вирішити завдання, що ставляться перед Конституцією. Він тільки відстрочить її прийняття. Але відкладати здійснення економічних та політичних реформ далі нікуди. Ми надто довго продукували непоправ до законів, тому прийняття Конституції має стати основою систематизованого законодавства в Україні. Наше суспільство вже «дозріло» до Конституції.

Марко ЦИБУЛЯ, незалежний оглядач

ЗАЙЦІ НА АСФАЛЬТІ

Роздуми біля парадного під'їзду

ОСТАННІМ часом з острахом чекаю на чергові торжества. Ну, прийдуть раптом гості, як раніше бувало. Звісно, треба щось на стіл ставити. Самогон гнати не навчився, свиней та курей на балконі не розведеш. Щоправда, одного ранку почув, як у будинку навпроти на п'ятому поверсі заспівав півень. Тільки недовго він там свій голос демонстрував.

Так-от, місячну зарплатню вкладеш у прийом знайомих і близьких, а потім мстишся їм тією ж монетою: ходиш до них у гості. Хай теж помучаться.

Але це, як то кажуть, справа звички. Врешті-решт, живуть якось вегетаріанці, а дехто взагалі голодувати призвичаївся. Кажуть, що організм без їжі два тижні витримує. Більш того, в одній газеті прочитав, що деякі особини добилися видатних результатів — трималися до 30 днів. Є перспектива. Тим більше, що за довгі роки ми звикли рекорди робити надбанням повсякденності. Зате, вірогідно, ми невдовзі не матимемо проблем зі стічними водами. Незрозуміло тільки, хто ж тоді матеріальні цінності вироблятиме і кому вони будуть потрібні.

Хоча, якщо треба, то потерпіти ще можна. Знати б, заради чого і скільки. Гадаю, у тридцять днів не вкладемося. А то виходить, що «нагорі» ніяк розібратися не можуть, де чиє, скільки чого ми маємо і куди йти. Через ці сумніви й незнання намагаються імущество (майно), створене у період будівництва соціалізму, повернути буцімто законним власникам. Уявили б собі, раптом повернуться дореволюційні фабриканти, поміщики (капіталісти, одне слово) чи їхні нащадки й зажадають добром своїм заволодіти. Ото проблемка буде!

Це зі сфери фантастики. Хто ж усерйоз повірить, що ми нарешті поклали край перебудовам і переворотам й на обрії не маячать чергові історичні перетворення?

Тому так туго йдуть до нас інвестори. Їх зовсім не хвилюють наші національні проблеми. Їм, бачте, гарантований прибуток подавай і впевненість, що завтра ніякий гегемон, а скоріше за все усякі партії, групи, організації, рухи, що виступають від його імені, не експропріюють одним махом усе, що є на землі України, та й борги відмовиться віддавати.

Спитали б ви в робочого люду, чого він хоче: соціалізму, капіталізму чи щоб жити було добре?

Повернімося до ювілеїв. Важко зрозуміти й пояснити ту транспортну чехарду, що починається задовго до будь-якого урочистого заходу. Що за пристрасть у нас така: створювати зручності для одних за рахунок нервів і здоров'я інших? Перекриваються за кілька кварталів до місця вікопомних зборів вулиці й тисячі автомобілів вишиковуються у кілометрові затори, а їхні пасажири запізнюються до лікарень, на роботу, на побачення...

Ще більша кількість пішохідних громадян подовгу змушена чекати міський транспорт. Упавши у відчай, полишають спроби скористатися тролейбусом, автобусом, трамваєм, починають дрібними перебіжками в диму й чаду долати автомобільні потоки, підстрибцем скачуть по тротуарах, аби дістатися до місця призначення.

Неважко здогадатися, які думки рояться в їхніх головах у цей момент. Поваги до представників трудових колективів, які засідають, громадськості, керівників країни, а заразом і до самого свята таке тріпання нервів не додає.

Залишається здогадуватися, навіщо такі стовпотворіння влаштовуються? Щоб краща частина суспільства вчасно дісталася до місця проведення заходу? Але ж є інші способи, відпрацьовані у багатьох країнах. Достатньо кількох поліцейських на мотоциклах, щоб провести безперешкодно найважливіші делегації вулицями міста.

Можливо, це робиться з метою безпеки. Важко собі уявити, що зловмисники прориватимуться на танку, а пройти пішки підворіттями не проблема. Коли і є в нашому миролюбному суспільстві такі погані люди, що здатні вчинити теракт, так готуються вони, як показує практика, заздалегідь. Їм навіть сусідство Міністерства внутрішніх справ не перешкода.

Тоді що ж? Може, таким чином намагаються створити авторитет владі й здобути любов і повагу співгромадян? Але ж це не найкращий спосіб досягти такої мети.

Жартуни говорять, що шлях до серця чоловіка пролягає через шлунок. А як пробитися до розуму людей, відродити віру в сьогодення і майбуття, сказати важко. Тільки ж ті, хто йшов до найвищої влади і присягався служити народові, ймовірно, здогадувались, яким чином можна досягти загального благоденства. Тим часом, поки що не видно змін на краще. Чи як у приказці: обіцяного три роки чекають? А раптом народові терпіння й харчів не вистачить?

Фото В'ячеслава ПУШКАРЬОВА.

Віталій БЕЗНОСЮК, президент корпорації «Укрзовнішінтур»

ЧОМУ МИ БІДНІ?

Враження від Всесвітнього туристичного ярмарку в Лондоні

Один із чинників

ВСЕСВІТНІЙ туристичний ярмарок у Лондоні — один з найпрестижніших у галузі туристичного бізнесу. Проводиться раз на рік, за кількістю представлених країн не має собі рівних. Саме на цьому ярмарку провідні держави світу реалізують близько 70—75 відсотків своїх туристичних програм. Звичайно, вартість законтрактованих договорів турфірмами сягає десятків і сотень мільйонів доларів.

Так ось, враження на шляху до Лондона. Одинадцятої години ранку ще немає. Ми на борту фешенебельного «Боїнга». Серед різних за національністю пасажирів різко впадають у вічі двоє наших чоловіків з бізнес-класу та двоє таких же, з рядового, які дудлять у макродозах «Джин» і не тільки. Читач може подумати, що це справа кожного, що робити, тим більше у нас зараз ніби і демократія, і свобода. Але чому «у них» (а англійців у літаку було немало) давно вже і воля, і демократія, і свобода, а вони тверезі. Тим більше, вони — додому, а не так, як ми, — у гості. В дуже важливих, аж до державного рівня, справах. І, уявляєте, за три з половиною години польоту ні жодного із ненаших як вщент, так і просто напідпитку, як це сталося із нашими, так і не виявилося. Приземлилися. Слава Богу, без богохульства та чергових залицянь до стюардес. І що знову неприємно і боляче вразило, так це реакція пасажирів на неодноразові заклики стюардеси — не підніматись раніше від повного зупинення літака та не знімати речей, які, відомо, знаходяться над головами пасажирів і не завжди легкі. Так-от. Це прохання було виконано, але тільки іноземцями. «Наші» ж знову-таки зробили все навпаки. Здається, вже сьогодні всі можуть відрізнити перших від других.

І знову запитання — чому?

Чому, підходячи до працівника лондонського аеропорту, чоловіки, і знову не іноземці, ніби й не бачили, що попереду стоять молоді, і не дуже, жінки, штовхаючи, обминали їх, стаючи попереду. І знову це робили наші хлопці: із Києва, Харкова, Одеси. А втім, хіба це так важливо, із якого українського міста. Важливо інше: чому саме так, а не по-їхньому, з усмішкою на вустах та при цьому тримаючи валізу супутниці. Не втримався і запитав, слава Богу, одна із широко розповсюджених європейських мов не чужа: «А скажіть, будьте ласкаві, ви одна сім'я?» — «Та ні, — засміялась — просто стала поруч».

Чому, не встигнувши зайти до величезного павільйону ярмарку, у вічі впали фантастичні за розмірами слова-афіші: Америка, Британія, Італія, Німеччина, Росія, Чехія. А потім, зовсім несподівано: Литва, Естонія, Латвія, Білорусь, Узбекистан. Та годі було шукати те, що так хотілось бачити. Слова «Україна» не було. Так, як не було взагалі виставково-ярмаркового стенду від любимої держави. І знову оце нестерпне: «Чому?»

Невже білоруси, які знайшли на це кошти, багатші? Невже тільки у них є Біловезька пуща, а держава Українська бідна на ліси та гори, джерела та води цілющі? Гірські і річкові. Ні, це не так, стукало мені у свідомості, але чому тоді ми не повинні це все бажаючим із всього світу засвідчити та й запропонувати:

Приїжджайте, люди добрі, дивіться на Вкраїну нашу!

Адже, як відомо, тільки тоді в душі та свідомості щось залишається надовго, коли сам переконаєшся. Читач справедливо може дорікнути: якщо так бідкаєшся за Українську державу, то що сам робиш для неї? Хочу на це відреагувати так. Звичайно, корпорація «Укрзовнішінтур» відрядила мене на перший за значимістю у світі турярмарок не тільки заради своїх корпораційних інтересів. І декілька десятків контрактів, підписаних із відомими турфірмами саме у Лондоні, якраз свідчать про це.

Але, на жаль, держава наша не отримала такої вигоди в тому обсязі, як це зроблено, скажімо, 120-ма іншими країнами світу.

І запитував у керівників делегацій із Польщі, Білорусі, Кіпру, Тунісу, Латвії та Угорщини: чому так сталося, що країна ваша гідно представлена? Відповіді були різні, але основною канвою проходило одне: роздержавлення — це так, приватизація — це також, є, відсутність бюрократичної надбудови у вигляді міністерств чи інших відомчих контролюючих, а не загальнодержавних інстанцій, потрібних саме державі, а не цій галузі — це обов'язкове. Але при цьому неминучим є об'єднання інтересів різних за формами власності підприємств галузі туризму. Обов'язково повинна бути також, як відзначалося, для всіх єдина державна політика. І звичайно, обов'язковість у додержанні всіх тих чинників, від яких залежить міжнародний престиж та визнання країни, зацікавленість до неї з боку представників інших народів через діяльність саме туристичних фірм та організацій. А в іншому — будь ласка, творіть, розбудовуйте, одне слово, працюйте на благо свого суспільства і своє.

Звичайно, це на мій погляд. Тому, якщо ми мріємо мати не тільки міцну, а й відому всьому світові державу, то ми повинні всі разом, і передусім ті, хто за це отримує державні кошти, працювати перш за все над цією надзвичайно важливою проблемою.

Потрібні не слова. Чому України не було видно на цьому ярмарку? Я спробував пояснити це словами одному членові узбецької делегації, батько якого, до речі, був вилікуваний після тяжкого поранення під час війни українською жінкою десь під Києвом. Так-от, я словами намагався пояснити. Не вистачає коштів.

Мабуть, узбек надто багато хорошого чув від свого батька про Україну. Він мені не повірив!

Його реакція була однозначною: Україна — і не має якихось 60 тисяч фунтів?! Чому? —запитував він. І сам відповідав: мабуть, багато говорите і мало творите.

Так не хочеться визнавати, що справді: коли мало твориш, то ще менше маєш.

Але — чому?!

Від редакції: Як нам стало відомо, автор цього матеріалу здатен не лише ставити запитання, а й відповідати на них, причому аргументовано.

Отже, чекаємо наступної публікації.

Відзначено ювілей автокефалії

У Чернівцях завершилася наукова конференція з нагоди 70-річчя визнання автокефалії Української православної церкви та 120-річчя Чернівецько-Буковинської митрополії і теологічного факультету Чернівецького держуніверситету, організатором якої виступив митрополит Чернівецький і Буковинський УПЦ Київського патріархату Данило.

Окрім історичних аспектів цих подій, на конференції розглядалися й питання співпраці церкви, держави і школи.

Учасники конференції ознайомилися з роботою недавно відновленого при Чернівецькому держуніверситеті філософсько-теологічного факультету.

Василь БАБУХ.

Без національної гордості держави не збудувати

— Григорію Федоровичу, останнім часом тільки й чути нарікання, що наша промисловість і її наука украй відсталі, на рівні африканських держав. Чи й справді ми такі злидарі і в розумі, і в ділі?

— Не говоритиму про духовні, культурні надбання. Це — справа гуманітаріїв. Але в галузі науки, виробництва Україна стоїть на рівні наймогутніших держав світу, вона здатна сьогодні будувати авіаносці і надпотужні літаки, важкі ракети і стрімкі танки, впроваджувати надвисокочастотну електроніку і не знані в світі матеріали. Жодна країна сьогодні не може добитися такого конфіденційного захисту урядового зв'язку, як це зроблено в Україні. Наукові установи нашої держави, якщо говорити в цілому, мають на своєму рахунку відкриттів світового рівня стільки, скільки їх є всього у 3—4 країнах.

Україна має достатню інфраструктуру науки і виробництва для високих технологій, що може порівнятися з інфраструктурами США та Японії і випереджати аналогічні структури країн Західної Європи.

Кращі уми Західної Європи розцінюють здобутки України як досягнення світової цивілізації. Тому і допомогу подають більшу, ніж рідний уряд. І не дивно. Бо навіть вищі чини держави ігнорують нашу працю.

— Свої претензії до «вищих чинів» ви не могли б викласти чіткіше, аргументованіше?

З досьє «ГУ»:

Григорій Федорович Гордієнко, 1943 року народження. Закінчив Одеський політехнічний інститут у 1969 році. Працював інженером-конструктором, начальником спеціального конструкторського бюро. З 1991 року — директор науково-дослідного інституту «Уконд» (українські конденсатори) при НВО «Катіон». Кандидат технічних наук, дійсний член Української академії національного прогресу.

Науково-дослідний інститут «Уконд» серед наукових установ оборонної галузі України ще з часів заводського КБ посідає провідне місце. Особливо результативно НДІ працює нині над розв'язанням проблем конверсії. Завдяки «Уконду» продукція заводу «Катіон» дістала високу оцінку експертів на міжнародних виставках у Німеччині, Англії. Новими технологіями «Уконду» зацікавився цілий ряд фірм Заходу.

Сьогодні директор цього інституту — гість «Голосу України».

— Ось нещодавно ми брали участь у виставці «Машинобудування-94». Вона засвідчила, що конверсія оборонної галузі вже на завершенні. Україна вже сама випускає відеомагнітофони, ксерокси, 6—7 типів швейних машин, цілу гаму запасних частин і деревообробних верстатів, безліч побутової техніки. Це вселяє оптимізм. Гнітить інше — консерватизм уряду. У розмові з директорами член Кабінету міністрів, міністр машинобудування пан Петров повідомив, що уряд планує зменшити ставки податків на добавлену вартість, замінити податок з доходу податком з прибутку і впровадити податки на нерухомість. Але ми не почули головного: що податки будуть у цілому менші. Бо ж якщо цього не станеться, то економіка України ніколи не встане.

Складається враження, що хтось навмисне працює на розвал, а не на процвітання держави. Світова наука стверджує, що податки у сукупності не повинні перевищувати 30—35 відсотків від прибутку. У нас же цей механізм, наче диверсійною рукою, так викрутили, що при великих обсягах виробництва підприємство може стати ще й боржником.

Ось наш НДІ у третьому кварталі цього року при наявності пільг для науки мусив сплатити державі 45 відсотків від загального обсягу робіт, або більш 100 відсотків від обсягу прибутків. Та ніде у світі нема таких драконівських податків, крім хіба що в Росії. Наприклад, у Китаї держава забирає лише 20 відсотків податків від прибутку, бідна Румунія — 45.

— Але ж наш уряд пояснює високі податкові ставки великим дефіцитом у бюджеті. Може, це вимушений захід?

— По-перше, великі податки не тільки не сприяють розвиткові економіки, але і зменшують надходження коштів у бюджет. Бо в разі зупинення виробництва нема реалізації, а отже, нема і податкових відрахувань. По-друге, високі процентні ставки криміналізували виробництво, торгівлю, комерцію. Замість безготівкових розрахунків повсюди почали впроваджувати готівкові, а їх ні за яких зусиль правоохоронних органів не оподаткуєш. Сьогодні підприємець, перш ніж почати будь-яку справу, шукає шляхи, як обійти податкове законодавство. Все це у сукупності і призводить до порожнечі у бюджетній кишені.

— Григорію Федоровичу, а чим ви пояснюєте той факт, що українські мільярди осідають у закордонних банках?

— Це плід одного дерева. Як і в податковій системі, так і у валютному регулюванні уряд перегнув палицю, забирає коштів стільки, що стає невигідно працювати на зовнішній ринок, переводити гроші в українські банки. Якщо зробити податки нижчими, як в інших країнах, капітал потече до нас, а не від нас. І за прикладом найрозвинутіших країн, скажімо, Японії, парламент мусить створити таку законодавчу базу, яка стимулювала б експорт і робила невигідним імпорт, крім енергоносіїв. Наприклад, у Німеччині на суму вивезеного товару дозволяється повернути тільки 10—15 відсотків імпорту. Зате стимулюють приплив у свої банки валюти. Таким чином вони дають поштовх до розгортання власного виробництва.

— Крім суто економічних перетворень, що, на ваш погляд, слід у першу чергу зробити в Україні?

— Першого грудня виповнюється три роки, як народ України підтвердив своє прагнення до створення незалежної держави. Сьогодні потрібно всіма засобами переконати наших людей, що ми самі здатні вирішити всі свої проблеми, що вже і сьогодні у цей скрутний час у нас зроблено багато добрих справ. Час лайливого «очорнительства» минув. Треба не розкидати, а збирати каміння. Тільки коли ми будемо гордитися, як кожна мати своєю дитиною, нашою Україною, ми зможемо побудувати справді процвітаючу державу. І для цього у нас є все: і розум, і працьовитість, і щира доброта. Дав би тільки нам Бог злагоди у нашому спільному домі і любові до нього.

— Дякую вам за розмову і сподіваюся, що ваші побажання будуть почуті не тільки у столичних кабінетах, а й у кожному куточку України.

Розмову вів
Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Нафта і незалежність... Чи можна їх об'єднати? Так. Альтернативне джерело постачання нафти — стратегія національної безпеки всіх країн. Україна прагне отримати альтернативне джерело постачання нафти. Цьому заважає монополіст.

Костянтин ТАВРИЧЕСЬКИЙ, *журналіст*

НАФТОТЕРМІНАЛ В ОДЕСІ: КОЛИ НІХТО НЕ ПРОТИ

ПОСТАНОВА Кабінету міністрів України від 15 лютого минулого року поки що залишається нездійсненою. Що стоїть за нею? До кінця нинішнього року під Одесою мала стати до ладу перша черга нафтоприймального комплексу. І це незважаючи на те, що аргументів «за» було багато, аргумент «проти» — один. Та й то сумнівний. Приймалася ця постанова у часи, коли безальтернативний постачальник нафти в Україну — Росія — зменшив квоти до 5 мільйонів тонн на рік. А потреби України — понад 30 мільйонів тонн. Інститут транспорту нафти вивчив 20 варіантів схем постачання нафти з країн Близького та Середнього Сходу і зупинився на найоптимальнішому. Це — прокладання нафтопроводу від існуючих на Близькому Сході нафтотранспортних мереж, які закінчуються під Анкарою, до південного берега Чорного моря, до турецького міста Самсун. Довжина — 320 кілометрів. У Самсуні має бути збудовано нафтотермінал для завантаження танкерів і подальшого транспортування нафти до майбутнього нафтоприймального терміналу одеського порту Південний. Далі нафта мала подаватися на Одеський та Херсонський переробні заводи. Сумарна потужність заводів і першої черги нафтотерміналу — 12 мільйонів тонн на рік. Перспектива — побудувати нафтопровід до Бродів і врізатися в існуючу мережу нафтопроводів для постачання надлишків нафти у Європу через магістральний нафтопровід «Дружба». В цьому зацікавлена і Туреччина: їй економічно вигідніше постачати нафту у свою північну частину, а далі через Україну, аніж через і без того перевантажені протоки Босфор і Дарданелли.

Друга черга нафтотерміналу під Одесою — 40 млн. тонн нафти на рік. Вона дасть можливість реекспорту нафти у Європу. І заробляти валюту на транзиті. А також постачати нафту на власні заводи — Кременчуцький та Лисичанський. Проект — дитя здорового глузду. Подібних терміналів у світі вже близько 500. 80 % з них побудовані консорціумом фірм «SBM» з Монако та «J.P.Kenni» з Великобританії. Цей консорціум і виграв серед 32 учасників тендер на будівництво морської частини одеського терміналу. Загальна вартість проекту — 500 мільйонів доларів США. 39 % вартості будівництва передбачається витратити на поліпшення екологічної обстановки в районі Чорного моря. Нова будова дасть змогу закрити існуючий в центрі Одеси термінал, обладнання якого старе і тому його часто доводиться зупиняти. Міжнародні організації, зважаючи на репутацію виконавця робіт, згодні застрахувати об'єкт і у разі аварії надати всю необхідну допомогу. Незважаючи на це, довкола нафтоприймального комплексу вже близько двох років точаться суперечки. Була не одна стаття і в «Голосі України». Спочатку ідею будівництва терміналу насторожено сприйняли «зелені». Потім, коли ознайомилися з проектом, стали його союзниками. Дивно? Анітрохи. Здійснення проекту не погіршить, а поліпшить екологічну ситуацію в регіоні. Коли ваш кореспондент поцікавився у директора будівництва терміналу Анатолія Нігрескула, чому ж тоді «зелені» влітку заважали працювати будівельникам, Анатолій повідомив пікантні подробиці про цю акцію. Керували нею чомусь московські «зелені», а не місцеві. Учасникам акції «на додаток до гарної погоди і теплого моря» платили по шість доларів на добу. Водночас будівництво аналогічного терміналу в Новоросійську московські «зелені» «не помітили». На засіданні ради Спілки наукових та інженерних об'єднань України за участю керівників науково-технічних товариств, що відбулося 23 листопада у Києві, начальник управління інвестицій Держкомнафтогазу Анатолій Зозуля розповів про деякі речі, що безпосередньо стосуються робіт у Новоросійську.

— Коли ми їздили по Туреччині, вивчаючи можливості реалізації проекту, скрізь, від Анкари до Самсуна, нам наступали на п'яти росіяни. Вони також зацікавилися цією схемою постачання нафти з Близького Сходу і можуть стати конкурентами. Самсун нам треба «захопити» першими.

Далі була ще цікавіша інформація: росіяни вже навіть замовили проект нафтопроводу Анкара—Самсун ... українським проектувальникам.

Цьому всьому є пояснення. В Росії передбачається спад видобутку власної нафти, транспортування її з північних родовищ вимагає величезних витрат, тож цілком імовірно, що росіяни прораховують варіанти постачання нафти з Близького Сходу замість транспортувати її з власної Півночі.

В Україні противник терміналу залишився на сьогодні один — Одеська обласна Рада народних депутатів. Вона й блокує будівництво. А Верховна Рада України має прийняти рішення з цього питання як остання інстанція. Після завершення чергової — скільки їх уже було! — екологічної експертизи...

Одеса—Київ.

На знімку: можливе місце спорудження терміналу.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Без керма і без вітрил?

Прислухайтеся до лоцманів, шановні депутати, бо завтра розмовляти вам буде ні з ким

Костянтин ПАРИШКУРА, «Голос України»

Двічі за останні півроку в одному з українських портів одне й те ж іноземне судно під керівництвом одного й того ж лоцмана зробило аварійні навали на одну й ту ж причальну стінку. І двічі порт змушений був сплатити іноземцеві збитки: першого разу 20000 доларів США, другого — вже 200000. Винову всьому був... вік лоцмана — 64 роки. Він відбувся доганою. А відправити його на відпочинок не можуть з тієї простої причини, що замінити його немає ким. А він — дуже досвідчений, знавець. Просто у віці. Зрештою піде він. Підуть його колеги, які по віку — його ж віку. І іноземні судновласники через величезний ризик у припортових і територіальних водах України просто оголосять нам бойкот.

Ага, при чому тут вік лоцмана? Про це — трохи нижче.

— Унікальність професії лоцмана полягає в тому, що невелика кількість людей забезпечує безпеку величезної кількості пасажирів морського транспорту та цілісність мільйонів тонн вантажу, — каже президент нещодавно створеної Асоціації лоцманів України зі штаб-квартирою в Миколаєві Віктор Бездольний. — У чому полягає роль лоцмана? Провести судно з нейтральних вод до місця швартування. І вивести назад. Під час перебування лоцмана на борту судна він — найголовніший. Його команди беззаперечно виконують і команда судна, і капітан. І лоцман несе всю повноту відповідальності за безпеку судна і людей, які перебувають на ньому, та цілісність вантажу. Точніше, має нести відповідальність...

Цієї професії теоретично навчити неможливо. Звичайно в лоцмани йдуть уже досвідчені судноводії, які під керівництвом досвідченого лоцмана проходять стажування рік і лише після цього їм довіряють самостійне проведення. Спочатку — невеликого судна, потім — більшого. Процес навчання триває до п'яти років.

Коли я запитав, чи міг би Петро I виступити в ролі лоцмана, як це показали в одному з фільмів, і хвацько крутити штурвал на кораблі шведського посла з тим, щоб підслухати таємну розмову, Бездольний посміхнувся.

— Він виступав, звісно, в цій ролі — факт історичний. Та часи... як би це точніше висловитися — простіші, чи що, були. Але й цього досвіду Петрові вистачило для видання указу про надання лоцманам усіляких пільг «аби залучити здібних до цього людей». Зокрема, спеціальним указом лоцманів звільнили від усіх податків «на віки вічні».

Лоцман — професія скоріше творча. Він має «відчувати» конструкцію судна, його обтічність, масу. Має враховувати розмір судна, його завантаженість, інерційний потенціал. Для прикладу: середній балкер вантажопідйомністю 50000 тонн після зупинки двигунів з повного ходу здатний за інерцією пройти ще 4—5 миль. А під час увімкнення двигунів «назад» для погашення інерції стає важкокерований. У порту, під час швартування, де використовують буксири-кантівники, лоцман зобов'язаний «відчути» вже цілий комплекс з масою чинників, що одночасно впливають на рух. Тут кожна «дрібниця» здатна призвести до найнесподіваніших наслідків. У лоцмана має бути блискавична реакція, він мусить знати гідрологію дна, враховувати вплив вітру й хвилі.

Мови іноземні до того ж ой як не завадило б знати!

Робота ця не для людей із слабкими нервами, бо ризик часто великий — скажімо, під час пересадки в шторм із лоцманського катера на велике судно. Загалом, те, що жодному комп'ютерові поки що не під силу, старі лоцмани описують приблизно так: ніби сам стаєш багатотисячотонним судном, розчиняєшся в ньому і несеш це велетенське тіло, що стало твоїм власним...

Один лише приклад. Одного разу досвідчений капітан, якому подобалася лоцманська робота, пішов стажуватися. Рік працював під керівництвом досвідченого вчителя, рік самостійно водив невеликі судна перш ніж йому почали довіряти середні. І ось іноземне судно, на містку якого він перебував, потрапило до крижаної пастки в Дніпро-Бузькому лимані й сіло на мілину. Опісля, коли проаналізували ситуацію, дійшли висновку, що вини лоцмана в аварії немає. Просто сталося посування крижаного масиву, а у двигунів судна не вистачило потужності вирватися з полону. Та, пробувши 12 діб на містку чужого судна, цей лоцман зійшов на берег назавжди.

Ця робота не для слабких. Знати її з боку — мало. До всього вищеописаного треба знати підходи до портів й точну конфігурацію морських каналів. До речі, канали для проходу суден до портів Миколаєва, Херсона у Дніпро-Бузькому лимані — там мілко — побудовано ще до першої світової війни. А відтоді водотоннажність й осадка суден зросли на порядок. А з ними — труднощі лоцманської справи.

Їх — людей цієї унікальної професії — небагато. Було донедавна 216. Залишилося — 167. Лоцманська школа України — на межі краху. Як вже вище зазначалося, теоретично навчити професії лоцмана неможливо. Лише з рук до рук. І коли лоцманів в Україні помітно не вистачатиме, іноземні судновласники через ризик й надмір високий відсоток на страхування суден, які заходять в українські порти, змушені будуть відмовитися від заходу в українські територіальні води. Підрахувати шкоду від цього практично неможливо. Вона — величезна. А послуги одного іноземця коштують 20000 доларів США на місяць.

Головна проблема лоцманських служб України — кадрова. Найдосвідченіші лоцмани подалися до різних СП, а ті, хто молодший, перекваліфіковуються, не бачачи перспективи. Так, 25 лоцманів Керчі, які працюють на проведенні суден від Керченської затоки до українських портів Азовського моря — Бердянська, Маріуполя — перейшли під юрисдикцію Росії, до фірми «Менеджер». І... продовжують працювати на тих самих лініях. Україна через це втратила 400000 доларів прибутку від лоцманських зборів.

— Залучити здібну молодь до лоцманської служби можна сьогодні лише адекватними ризику й відповідальності умовами, — каже Віктор Бездольний, — і асоціацію лоцманів ми створили не від нічого робити. Річ у тому, що проект Кодексу торгового мореплавства України, який розглядала у першому читанні Верховна Рада України, передбачає державну монополію на лоцманську діяльність. В цьому все лихо. Ми саме займалися підготовкою створення недержавних лоцманських товариств, які взяли б на себе всі витрати на екіпірування, оснащення лоцманських служб, утримання всієї потрібної інфраструктури. Нам потрібні сучасна радіотехніка для зв'язку, приміщення для відпочинку лоцманів, які перебувають у відрядженнях, лоцманські катери, до яких у міжнародних організаціях дуже специфічні вимоги. І, звичайно, відповідна до складнощів роботи оплата праці. Тоді до нас піде молодь й повернуться досвідчені кадри, котрі пішли за кордон. Тоді ми створимо загальний страховий фонд, відновимо школу й нестимемо відповідальність за свою роботу. Ми не збираємося підміняти аналогічні державні структури. Ми хочемо лише здорової конкуренції. Держконтроль за якістю нашої роботи, безперечно, залишиться. Ми згодні складати кваліфікаційні іспити. Тоді іноземні страхові компанії підуть на страхування нашої діяльності, і ми зможемо взяти на себе й матеріальну відповідальність. Ми вже вели попередні переговори. А держава отримає доход від податків, установлених законом на цей вид діяльності.

Звернутися лоцманів до газети примусив той факт, що, незважаючи на пропозицію депутатів від МДГ внести до проекту Кодексу торгового мореплавства поправку, яка дозволяє займатися лоцманською діяльністю недержавним структурам, Комісія з проблем паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку, котра розглядала питання на засіданні 15 листопада, відхилила її. Доповідачеві, депутату Ю. Запорожцю, надали для обгрунтування поправки лише 5 хвилин. А тема багатошаровіша й складніша, ніж здається на перший погляд. Депутати врахували лише аргументи Міністерства транспорту. Головне в них — небажання відомства розлучатися з доходами від лоцманської діяльності, які в «загальному казані» розчиняються без користі для справи.

Україна — єдина країна, яка бажає зберегти на лоцманську діяльність державну монополію. Чим це обернеться — вже відомо. Та й з існуючим законодавством України це не узгоджується, суперечить Законам «Про підприємство», «Про підприємництво». Про це є й постанова Одеського арбітражного суду за позовом місцевого товариства до порту, і на запит депутата Ю. Запорожця з Антимонопольного комітету України. Держмонополія на лоцманську діяльність суперечить усім міжнародним угодам з мореплавства, статутам міжнародних організацій, членом яких є Україна.

Отже, чи бажає Україна бути морською державою, чи це тільки слова? Напевно, не варто сліпо копіювати те, що робить наша північна сусідка Росія, але аналізувати все ж варто. Можливо, тоді не доведеться втрачати час на винахід велосипеда. А факти такі: у восьми найбільших портах Росії зареєстровано і з успіхом діють недержавні лоцманські служби. В тому числі в Санкт-Петербурзі — дві.

Костянтин СТОГНІЙ

ЛИПНУТЬ ДО РУК ГРОШІ ...І ВСЕ БІЛЬШИМИ СУМАМИ

За оцінками фахівців управління з боротьби з економічною злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, банківська система стає однією з центральних ланок у ланцюжку з «відмивання» грошей, здобутих злочинним шляхом.

Чи знаєте ви, що наркоманам України для купівлі «пекельного зілля» потрібні щодня 50 тисяч доларів США? А це ж лише частина «трудящих» злочинного світу. Хто підрахує, скільки ж грошей на добу обертається «у тіні»? І в який спосіб вони легалізовуватимуться?

Позитивний за своєю суттю процес становлення системи фінансово-кредитних інститутів, котрий у даний час відбувається в Україні, на жаль, супроводжується й негативними явищами, що мають стійкі тенденції до зростання, незважаючи на заходи, що їх вживають правоохоронні органи. Останнім часом дедалі більше поширюються корисливі злочини, здійснювані банківськими працівниками. Нинішнього року в банках викрито 116 злочинів, у тому числі 56 фактів розкрадань, 39 — хабарництв, 30 — ухиляння від сплати податків і приховування виручки. Кожний третій злочин здійснено у складі групи.

Приміром, у Києві затримано керуючого «Укрінбанк-Інвесту», його заступника, головного бухгалтера і начальника кредитного відділу, котрі протягом останніх півтора року за рахунок конвертування готівки в іноземну валюту через комерційні структури викрали 10 млрд карбованців. Порушено кримінальну справу.

У Київській області притягнуто до кримінальної відповідальності керуючого Ірпінським відділом «Укрсоцбанку», котрий за хабарі видавав керівникам комерційних підприємств кредити за заниженими кредитними ставками і без належного забезпечення надійними гарантіями повернення отриманих коштів. Видані в такий спосіб тільки чотири кредити на загальну суму 1,6 млрд карбованців не було повернено банку.

Лише за період чинності Указу Президента України «Про заходи з посилення боротьби зі злочинністю» в банківських установах виявлено 86 злочинів, із них 26 фактів розкрадань, 9 — хабарництва, 8 порушень правил про валютні операції та інші.

Нинішнього року під час перевірки банківських установ було виявлено 110 фактів протиправного вилучення коштів на суму близько 150 млрд карбованців, 79 випадків злочинного перетворення безготівкових коштів у готівку через страхові компанії і комерційні структури на суму понад 80 млрд карбованців, 56 фактів злочинного отримання кредитів, позик, перерахувань на суму понад 46 млрд карбованців.

Оксана ТЕЛЕНЧІ

ВЕРХНІЙ ОДЯГ ВІД «НТОНу»

2—4 грудня у Києві, в Українському домі, відбудеться міжнародний ярмарок «Індустрія моди-94». Серед учасників львівська приватна фірма «НТОН», яка покаже в столиці 50 моделей елегантного верхнього жіночого і чоловічого одягу. Нині «НТОН» завантажив замовленнями державні ательє і підприємства, бо, на відміну від них, гнучко й оперативно реагує на потреби ринку і знаходить нестандартні шляхи розв'язання тих проблем, що постають нині перед усіма виробниками. Попри здобуту монополію, фірма до «масовок» не опускається: одяг від «НТОНу» завжди неповторний, елегантний і задовольняє найрізноманітніші смаки споживача України, Росії, Австрії, Словаччини, Польщі.

«НТОН» (директор Зореслава Бережанська) першим серед приватних українських підприємств, що спеціалізуються на пошитті верхнього одягу, внесли у міжнародний торговий каталог-довідник про найпрестижніші фірми світу, що його випускають щороку у Швейцарії.

Продиктовано в номер

Ціни зростають у Вірменії також

Урядом Вірменії прийнято звернення до населення республіки напередодні очікуваного 1 грудня підвищення цін на хліб і тарифів на електроенергію в одинадцять разів, у якому, зокрема, йдеться: підвищення цін — це продовження економічної політики уряду. Подальші перетворення в республіці стануть неможливими, коли не відмовитися від політики дотацій і, як і раніше, мати бюджет з величезним дефіцитом. Уряд має намір сповна компенсувати підвищення цін працівникам бюджетних організацій і малозабезпеченим верствам населення — пенсіонерам, інвалідам, багатодітним сім'ям, безробітним.
Одночасно виробничим підприємствам державної галузі рекомендовано підвищити зарплату своїм працівникам із власних коштів, виплачуватимуть компенсацію і за підвищені тарифи на електроенергію.

Чеченців примирить Росія?

Прес-служба Президента Росії передала текст звернення до Б.Єльцина керівників суб'єктів Російської Федерації, розташованих поруч із Чечнею. У ньому, зокрема, говориться: «З кожним днем, з кожною годиною загострюється обстановка у Чеченській Республіці. На території Російської Федерації фактично йде громадянська війна, ллється кров мирних жителів». Автори документа звертаються до глави держави з пропозицією: «Негайно зупинити кривавий конфлікт у Чечні і вжити всі заходи для наведення конституційного порядку, захисту прав та законних інтересів громадян, і головних з них — права на життя й безпеку».
Звернення підписали Президент Адигеї А.Джарімов, Президент Північної Осетії А.Галазов, Президент Кабардино-Балкарії В.Коков, глави адміністрацій Ставропольського краю — Є.Кузнецов, Краснодарського краю — Є.Харитонов, Ростовської області — В.Чуб та глава Карачаєво-Черкесії В.Хубієв.

***

На підтримку намічених Президентом Росії ультимативних заходів для припинення у Чеченській Республіці кровопролиття власті сусіднього з Чечнею Ставрополля вжили «вичерпні заходи до того, щоб виключити можливі провокаційні вилазки з чеченської території озброєних терористичних та бандитських угруповань, контрабандне розповзання зброї». Оголосивши про це, глава крайової адміністрації Є.Кузнецов також повідомив, що «ніяких додаткових військових підрозділів на Ставрополля не вводиться».

Тбілісі просить підтримки

Міністр закордонних справ Грузії передав текст офіційної заяви Едуарда Шеварднадзе з абхазького питання постійним представникам ООН, ЄС і зарубіжним послам ряду країн, акредитованих у Тбілісі. Минулої неділі Едуард Шеварднадзе заявив, що рішення абхазького парламенту від 26 листопада — щодо проголошення Абхазії незалежною державою та обрання її президента — позбавлене юридичної підстави, і звернувся до міжнародних організацій, керівництва країн СНД з проханням відреагувати на нього аж до застосування санкцій щодо абхазького керівництва.

Білорусь прагне в НАТО

Коментуючи рішення Ради Безпеки Білорусі про наміри республіки приєднатися до програми «Партнерство заради миру», міністр закордонних справ В.Сенько підкреслив: «Білорусь, як і раніше, не має на меті вступ до Північно-атлантичного союзу. Приєднання до програми зумовлене, насамперед, прагненням розвивати дружні взаємовідносини з західно-європейськими країнами, в тому числі за деякими напрямками, й у військовій сфері. Білорусь має намір здійснювати співробітництво за такими напрямками: обмін інформацією, делегаціями, залучання нових технологій у галузі конверсії, екології та скорочення озброєнь. Причому це рішення не потягне за собою якихось значних фінансових наслідків, що дуже важливо за теперішньої складної економічної ситуації у країні, не суперечить ні конституційному положенню про прагнення республіки стати нейтральною державою, ні участі Білорусі у договорі про колективну безпеку».

Іон БІСТРЕАНУ, Надзвичайний і Повноважний Посол Румунії в Україні

НАШ КУРС — ІНТЕГРАЦІЯ

Сьогодні — Національний день Румунії

Румунія — то центральноєвропейська країна, чиї інститути, політична культура та економічне життя завжди, за винятком періоду «холодної війни», були складовою частиною західного світу. Тому нинішні зусилля Румунії приєднатися до західних структур цілком природні.

Консенсус, що встановився між політичними силами Румунії щодо її прагнення європейської та атлантичної інтеграції, — це відбиття необоротної волі народу, який надто дорого заплатив за право обирати власну долю.

Виражаючи далеко не всі традиційні устремління, основне завдання зовнішньої політики сучасної Румунії відображує як зовнішні, так і внутрішні фундаментальні пріоритети держави. Вони полягають у тому, щоб зусилля самої Румунії адаптуватися до стандартів і пріоритетів Заходу знайшли підтримку. Прагнення Румунії до більшої інтеграції у ті інститути, які є «стовпами» європейської безпеки і стабільності, — Європейський Союз, Західноєвропейський Союз і НАТО — мотивується також і бажанням нашої країни максимально виявити своє нове геостратегічне значення через погодження всіх її можливостей з можливостями інших країн подібної орієнтації.

Міркування, які пояснюють прагнення Румунії інтегруватися до основних європейських та атлантичних інститутів, в основному, схожі до мотивів інших держав, розташованих у Центральній Європі.

Численні контакти і переговори на високому рівні між Румунією та країнами Центральної Європи достатньо відобразили зазначену реальність. Нове підтвердження цього було одержане і в результаті плідного обміну думками під час міжміністерської зустрічі у Варшаві 7 липня цього року, на якій державний секретар США У. Крістофер обговорював відповідні проблеми з рівними собі за посадою особами з десяти центральноєвропейських держав, у тому числі і з Румунії.

Звичайно, що самого нашого прагнення інтегруватися замало. Ефективне досягнення цієї мети більшою мірою залежить від бажання самих західних інститутів прийняти Румунію до свого лона. Незважаючи на невелику затримку, Румунія подолала ті невідповідності, що відділяли її від «піонерів» інтеграції. Її нинішній статус у Раді Європи, Європейському Союзі та Західноєвропейському Союзі ідентичний статусові країн «Вишеградської групи». Рішення Румунії йти шляхом до членства у НАТО через активну участь у програмі «Партнерство заради миру» (ПЗМ) також знаходиться в цьому руслі. Саме тому Румунія була першою державою, що підписала згаданий основоположний документ, і однією з перших, котрі представили відповідний презентаційний документ.

Румунія від самого початку підтримувала рішення, запропоноване американцями, щодо дилеми збільшення НАТО. Вона повелася так, бо румуни щиро поділяють упевненість у тому, що Європа потребує і ще довго потребуватиме того елементу, який надає їй присутність США на континенті. Румунія вбачає в «Партнерстві заради миру» позитивну ознаку того, що американці не втратили свого інтересу до Старого Світу. Своєю підтримкою «Партнерства заради миру», а також активною участю в його діяльності Румунія підтверджує, що вона бажає цієї корисної присутності на континенті. Тим більше, що Румунія цілком поділяє концепцію, висунуту «Партнерством» — концепцію нової інтегрованої Європи, Європи суверенних націй, континенту, на якому демократія та ринкова економіка не знають кордонів, але на якому народи впевнені, що їхні державні кордони завжди будуть у безпеці.

Дедалі сприятливіше ставлення європейських і атлантичних інститутів до Румунії пояснюється, передусім, розумінням, що наша країна має такі можливості, якими не можна нехтувати. Разом з можливостями інших країн центральноєвропейського регіону вони можуть стати солідним підґрунтям для створення нової системи демократичної стабільності в зоні, що лежить на сході сфери дії цих інститутів. З цього погляду ми високо оцінюємо угоди про добросусідство, укладені Румунією з чотирма з п'яти асоційованих членів Європейського Союзу.

Геостратегічне розташування Румунії дає можливість їй відігравати активну й конструктивну роль як у Центральній Європі, так і в сусідніх з нею регіонах, бо наша країна є державою, яка має вихід і на Чорне море, і на Дунай. Вона контролює тисячу кілометрів судноплавної течії Дунаю, а також канал «Дунай — Чорне море», значення якого посилилося після завершення робіт зі створення системи «Рейн — Майн — Дунай». Зважаючи, що Румунія є природним мостом між заходом і сходом, північчю і півднем, консолідація її політичної та економічної стабільності має розглядатися як один з найважливіших чинників встановлення ширшої зони її присутності в регіоні.

Як одна з небагатьох центральноєвропейських країн, що мають тривалу традицію державності, Румунія несе певну відповідальність за те, щоб демократична стабільність переважала відцентрові сили й тенденції до фрагментарності, що спостерігалися в Центральній і Східній Європі в період «холодної війни». Особлива відповідальність випливає через те, що Україна, Румунія і Польща є найбільшими країнами серед тих, які підписали угоди, спрямовані на розвиток європейської інтеграції.

Нарешті, хоча й не в останню чергу, Румунія не бажає займати пасивну позицію щодо виконання всіх угод з європейської безпеки. Відповідно до ресурсів, військового потенціалу, стратегічних та інфраструктурних переваг, що їх має Румунія, вона може й бажає відігравати роль генерувального чинника безпеки на континенті.

Власкори повідомляють

Злива відставок

Голова Національного банку Угорщини Петер Акош Бод у розмові з журналістами заявив:

— Ще влітку нинішнього року відчув політичний тиск з боку лідерів Угорської соціалістичної партії (УСП) і Союзу вільних демократів (СВД), які неодноразово натякали, що не бажають бачити мене на цій посаді. Все ж спробував зробити неможливе: продовжити розпочаті реформи в банківській системі. Однак «прес» тиснув дедалі сильніше, і я змушений у грудні піти у відставку. Прем'єр-міністр Дюла Хорн її вже прийняв.

П.А. Боду запропонували посаду Надзвичайного і Повноважного Посла Угорщини в одній з країн. Але він відмовився. Хто стане наступником голови Нацбанку УР, поки що невідомо.

Днями угорський прем'єр Дюла Хорн прийняв відставку держсекретаря Міністерства культури та освіти Дердя Яноші, котрий взяв на себе вину за неправильне інформування глави уряду і написав відповідну заяву... 32-річний міністр Габор Фодор та голова Союзу вільних демократів — партнера УСП та коаліції — Іван Петев були проти цього.

— Дюла Хорн навіть не спробував мене відговорити, — заявив представникам преси Д. Яноші.

Все ж на цьому свою політичну кар'єру він вважає не закінченою. А на вільне крісло вже замахнулись лідери Християнсько-демократичної народної партії.

Микола ГОРВАТ.

Будапешт.

Фотофакт

Є й такі парки

Ці підлітки, що обмацують дерева, — сліпі. Саме для них у німецькому місті Бремені створено спеціальний парк загальною площею півтори тисячі квадратних метрів. Проти кожного дерева зроблено написи брайлерівським шрифтом, що дає змогу і цим, позбавленим зору людям, більше дізнатися про рідну природу, прилучитися до її краси. А отже, більшою мірою відчути себе повноцінними членами суспільства.

Фото ДПА.

Трагедії

Краще оголосити себе банкрутом

Фінський криголам «Нордіка» доставив підняті з морської безодні двері вантажного відсіку порома «Естонія», що затонув 28 вересня, до порту міста Ханко у Фінляндії.

Член міжнародної естонсько-шведсько-фінської комісії з розслідування причин катастрофи порома Матті Ярвіс заявив, що фахівці з Естонії, Швеції та Фінляндії, котрі обстежують підняті двері, вже розпочали «моделювати різні версії» того, чому двері відірвалися від корпуса порома. «Головна відмінність цих версій полягає в тому, який елемент чи вузол вийшов з ладу першим», — сказав М. Ярвіс.

55-тонні двері вантажного відсіку затонулого порома «Естонія» з вод Балтійського моря підняв фінський криголам «Нордіка». Операція підіймання тривала трохи більше години. Саме те, що двері вантажного відсіку відірвалися від корпуса «Естонії», вважають за причину загибелі порома. Двері знайшли на глибині 76 метрів і приблизно за два кілометри від затонулого порома.

Тим часом новий вантажо-пасажирський пором естонсько-шведської компанії «Естлайн» «Маре Балтікум» 19 листопада під час виходу з Таллінна за маршрутом Таллінн—Стокгольм наштовхнувся на пірс північних воріт порту. Через отримані судном пошкодження рейс до Стокгольма відклали. «Маре Балтікум», як відомо, вийшов 11 листопада на регулярну лінію Таллінн— Стокгольм замість затонулої в Балтійському морі 28 вересня «Естонії». Як повідомила пресу компанія «Естлайн», пригода не завдала загрози для пасажирів та вантажу порома.

«Подія-Іприндa».

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Серпень 1991 року.

Серпень 1991 року.

(Початок на 1-й стор.).

Але ж українці — народ відомий: не повірить, докú не помацає. Тим часом Незалежність — річ по суті нерукотворна, її неможливо помацати, і можливо саме від того у нас болить голова, і ми не знаємо, куди тепер подіти руки. Один ними чухмарить потилицю, другий нишпорить у порожніх кишенях, чужих чи своїх, а третьому руки потрібні для політичної орієнтації, правішої-лівішої, ще якоїсь — аж рук не вистачає.

А он, кажуть, у китайців споконвіку нема навіть такого поняття — праворуч, ліворуч. Як же вони орієнтуються? Що у них замість цього? А замість цього у них — орієнтація щодо світу, а не щодо своїх кінцівок. Китаєць, приміром, не скаже, сидячи в президії: праворуч од мене сидить пан Ван Вей. Він скаже: шановний пан Ван сидів од мене на південний захід! Ну?! І живуть, і самовизначаються якось у світі Божому!

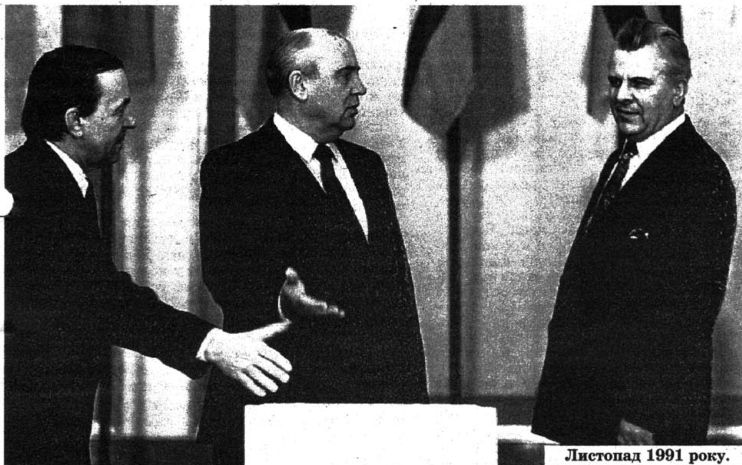
Ми теж — намагаємось. Кажемо, гей, чим же ми не члени світового співтовариства? Все, як у всіх — земля є, дороги, шахти, боєголовки, навіть незалежність, і все — оцими-от власними руками!

А ті кажуть: та ми вам віримо, але скажіть, хто у вас хазяїн усього отого, в тім числі й рук, в тім числі й незалежності? Адже не може бути, щоб така чудова річ, як незалежність, та нікому не належала!

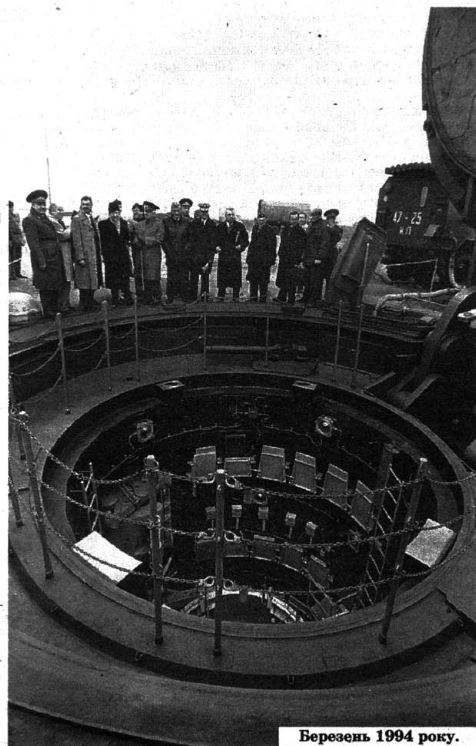
... Ми — думаємо. Справді — чиє воно? Думаємо — і вже не так швидко та одностайно підіймаються наші руки, як три роки тому... Бо — думаємо!

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Листопад 1991 року.

Березень 1994 року.

Травень 1994 року.

Ігор МЕЛЬНИЧУК, капітан, прес-служба МО України (спеціально для «Голосу України»)

НЕЛЕГКО ЇМ НА ЧУЖИНІ...

Відрядження на війну

До цього відрядження мені здавалося, що нашому другому батальйонові «голубих шоломів» пощастило з розташуванням. Дислокується він не в оточеному Сараєві, а неподалік від Загреба, де розмістився штаб сил ООН з підтримання миру на території колишньої Югославії (АНПРОФОР).

Спочатку складалося враження, ніби літак ВПС України помилково здійснив посадку не в охопленій війною країні. Навкруг аеропорту — різнобарвні рекламні щити, підстрижена травичка, гарненькі, ніби з картинки, дівчата-поліцейські.

Чорний подих війни

Уздовж шляху, який вів до Гліни — містечка де дислокується штаб Укрбату-2, стояли причепурені села. Впало в око, що у селах ведеться інтенсивне будівництво. Про яку ж війну може йти мова, коли люди будують, а не руйнують?

Та війною дихнуло вже незабаром.

Хорватський «чек-пойнт» (пункт контролю) проминули без проблем. Далі — зона розмежування. Датський «чек- пойнт», хорватський, знов датський. Тут лише руку піднімали — традиційне привітання. А далі — стоп! — ретельна перевірка. Це вже серби. Природно, що поставилися вони до нас підозріло, ми ж бо в'їжджали на їхню територію з ворожої сторони.

Особисто я всю подальшу дорогу був наче пригомшений. Не вкладалося у голові: кілька хвилин тому проїжджали через мальовничі села, а тут — руїни, згарища, будинки сліпо вдивляються у шлях очицями повибиваних вікон. А навкруги — нетоптана висока трава. Боронь Боже туди ступити — заміновано. Про це інструктували новачків ще в Україні...

Зона відповідальності Укрбату-2 — 372 квадратних кілометри. Це переважно гірські райони, серпантини доріг, важкодоступні місця. Та не лише географічні обставини ускладнюють виконання завдань ООНівського штабу. Спостережні пости батальйону (їх 26) містяться подекуди в зонах розмежування відразу між кількома протиборчими сторонами. Взагалі у зоні Укрбату-2 їх п'ять: хорвати, боснійські серби, боснійські мусульмани, війська Сербської Країни, а також мусульманська община з так званої «кишені» Біхач. Спробуй розберися у цьому вінегреті без відповідної підготовки. А наші військовослужбовці розбираються. Хоча віддавати симпатії будь-якій із сторін їм суворо заборонено: війська ООН повинні дотримуватися нейтралітету.

Аби прояснити картину обстановки, яка склалася на території розташування Укрбату-2, наведу рядки з інформаційних бюлетнів штабу сектора «Північ».

«3 листопада. Ситуація залишається стабільною. Загальна кількість пострілів згідно з доповідями: польський батальйон — 76, йорданський батальйон — 30, датський батальйон — 51, український батальйон — 206».

«4 листопада. Конвой Укрбату-2 заблокований сербським місцевим керівництвом у Мощені з 16.00 до 23.30. Причини невідомі».

«7 листопада. Загальна кількість пострілів згідно з доповідями: Йорбат — 5, Датбат — 73, Полбат — 140, Укрбат-2 — 151. У зоні відповідальності Укрбату-2 зареєстровано 5 вибухів».

Я не передаю темних фарб. Просто хочеться, щоб в Україні зрозуміли: на тій війні не просто даються нашим хлопцям ті кількасот щомісячних «баксів». Вони сповна оплачені постійною небезпекою, великими навантаженнями, скрутними умовами, а інколи, на жаль, і кров'ю.

Взагалі на долю цього батальйону випало немало випробувань. У числі перших наші ввійшли в палаюче Горажде.

— Я не перший день на війні. Був свого часу у Придністров'ї у складі спостерігачів з України, в інших гарячих точках. Бачив палаючі міста, але такого, як у Горажде, не було ніде: безліч убитих, канонада ракетно-артилерійського обстрілу, міни, які на ходу довелося зривати «кішками». Але ми виконали завдання — увійшли в місто, — розповідає командир першої спецроти Укрбату-2 майор Ігор Коваленко. — Вже за нами йшов основний конвой — норвезький шпиталь, датська тилова рота, англійська рота та інші підрозділи. Та першими були все ж ми. За що і отримали подяку від тодішнього командуючого військами ООН сектора «Сараєво» французького генерала А.Субіру.

Випробування щодня, щогодини, щохвилини

У Горажде батальйон зазнав першої втрати — з близької відстані невідомими був застрелений один із кращих розвідників батальйону сержант Андрій Бікасов.

А далі — передислокація сюди, у Гліну. Лише людина військова може збагнути, що значить у стислі терміни перекинути батальйонне господарство за кількасот кілометрів. Українців не зупинили ні карколомні серпантини доріг, ні блокування місцевим населенням. Марш цей було поставлено за приклад усім військам ООН в Югославії.

Керівництво сектора відзначило чіткі дії українського батальйону при виведенні біженців з мусульманського анклаву Старе Село. Тоді на плечі українців випало найважче — ночами збирали вони по шляхах знедолених людей, звозили до місця, відведеного під табір біженців. Не обійшлося і тут без гіркоти: наш КамАЗ, об'їжджаючи колону біженців, підірвався на міні. Водій, рядовий Сергій Базюков, отримав тяжке поранення, нині перебуває в американському шпиталі у Загребі. Два офіцери, які сиділи в кабіні, контужені. Щоправда, одинадцятеро солдатів, котрі були в кузові, відбулися легким переляком. А от машина відновленню не підлягає. Так і стоїть вона на території однієї з рот, у населеному пункті Петриння, німим пам'ятником людському безуму — війні.

Міни тут повсюдно — уздовж шляхів та навколо залишених будинків, на колишніх сільськогосподарських ланах і просто на стежках. Карти мінування знищено, тому підриви постійні. Як розповідав завідувач відділу АНПРОФОРу зі зв'язків із засобами масової інформації Юрій Чижик, більша частина жертв серед солдатів ООН саме через підриви. Потерпає також цивільне населення. У таборі мусульманських біженців у Батнозі є дівчинка, яка хотіла зайти в розбитий будинок, бо побачила там ляльку. Замість іграшки отримала численні поранення...

Навкруг наших «чек-пойнтів» також усе заміновано. Аби розширити межі постів, обов'язково викликають саперів з роти, у якій служить старший лейтенант Андрій Залізницький. І, звичайно, робота спеціалістів не обходиться без виявлення смертоносних «гостинців».

Солдати у голубих шоломах, які несуть службу на постах контролю, водночас і добра мішень для противорчих сторін, і заложники ситуації. Ставлення вояків і тієї, і другої сторони до них двояке. Розуміють: загостриться ситуація — і солдатів АНПРОФОРу можна використати як прикриття від бомбових ударів авіації НАТО. А з другого боку, потрібна провокація — можна просто постріляти (як вони кажуть, «попуцати») по миротворцях.

Як це й сталося кілька місяців тому, коли активізувалися бойові дії між сербами та мусульманами на півдні зони відповідальності Укрбату-2. Одна з сторін виявилася не готовою до цього, і, щоб зупинити противника, відкрила вогонь по нашому дванадцятому «чек-пойнту». Тут розрахунок простий: миротворці доповідають керівництву АНПРОФОРу, а те вживає необхідних заходів для врегулювання ситуації. Воно б нічого, якби під час цього обстрілу не був тяжко поранений у живіт сержант Чекмезов. На щастя, швидко прибула допомога, і нашого хлопця вертольотом переправили у Загреб.

Схаменіться, люди!

Я слухав розповіді солдатів та офіцерів, але збагнути, чому люди на цій прекрасній землі стріляють одне в одного, палять села, руйнують будинки, важко. Чи набридло їм добре жити? Адже за рівнем життя колишня Югославія випереджала усі країни соціалістичного табору. І от на тобі...

Коріння проблеми радили шукати в історії. У часах татарського ігa та Другої світової.

— Вони ненавидять одне одного. І називають не інакше, як четниками, а тих усташами, — розказували ті, хто більше за мене зрозумів цю війну.

— Чи може ця війна коли-небудь закінчитися? І яку роль у її припиненні відіграють голубі шоломи ООН? — запитував я на всіх рівнях.

Відповіді були різні.

У штабі АНПРОФОРу — хитромудро-дипломатична: «Якщо вивести війська ООН, почнеться справжня війна. Якщо почнеться війна — АНПРОФОР буде виведено».

Сербський воїн (пряма і жорстока): «Продовжуватимемо війну проти усташів доти, доки не буде вбито останнього семирічного хлопчика, який може тримати у руках автомат».

Офіцер Укрбату-2 (найбільш зрозуміла): «Які б заходи не вживала тут ООН, але без політичного врегулювання діла не буде. У цій війні зацікавлені не прості люди, їх спеціально під'юджують, задурюють пропагандою. Вона на руку верхівці, яка сама не воює, але в якої руки по лікті у чужій крові».

Відповідей можна навести безліч. Та, на жаль, власної я дати не можу. Четвертий раз був у відрядженні на війні, а вона залишається незрозумілою... Знаю ситуацію, вивчив, що тут і до чого, та не можу ні розумом збагнути, ні серцем осягти. Навіщо вона, як і коли ці люди втратили глузд?..

...Війна на Балканах триває. Коли ми відлітали з Загреба, надійшли нові повідомлення про загострення ситуації. Боснійські мусульмани почали наступ. Хорвати здійснили провокацію проти війська Сербської Країни. Підрозділи АНПРОФОРу у ряді місць блоковані...

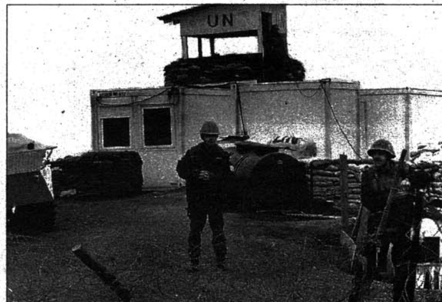
Отже, справді потрібна комусь ця війна. Комусь вигідно, щоб ООН тримала тут свій найбільший контингент. Щоб витрачалися величезні кошти: адже бюджет операцій ООН у колишній Югославії набагато перевищує бюджет усього Секретаріату ООН. Витрати перевалили за 2 мільярди доларів.

Не видно кінця війні, то нашим співвітчизникам здійснювати тут місію з підтримання миру ще довго. Перебуваючи у військах ООН, вони погашують заборгованість нашої держави перед ООН. А ще — піднімають авторитет молодої України. Утверджують його у світі, щодня ризикуючи найдорожчим з того, що у них є, — життям.

Тож хай щастить полковникам Миколі Шпанку та Леонідові Тавровському, підполковникові Василю Копку, майорові Василю Кругляку, старшому лейтенантові Олександру Залізницькому, дівчатам-медикам Світлані Філіпенко та Світлані Федюшкіній, сержантові Юрію Гапончуку — усім нашим землякам!

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Мій високопатріотичний земляк, потрапивши до Ірландії, першого ж дня почав роз'яснювати тамтешнім жителям їхнє коріння: мовляв, ви походите з українців, бо то наші предки в давнину заселили ваш острів. Спантеличені історичним уточненням, аборигени силувано всміхалися: вони явно не знали, чи радіти з такої несподіваної «честі», чи заперечувати «благородне походження», яким настирливо наділяв їх гість з маловідомої країни. На таку патріотичність я не претендую, тому мене цілком влаштують іберійські і кельтські племена гелів у ролі предків сучасних ірландців. Тим паче, що й господарям офіційна версія була звичніша. Але, безумовно, в історії наших двох держав є багато спільного, і аналогії можна проводити, не ризикуючи спантеличити «науковим відкриттям» жителів вічнозеленого острова.

Людмила КОХАНЕЦЬ, «Голос України»

ХОЧА ІРЛАНДЕЦЬ НАМ НЕ БРАТ, ТА ІСТИНА ДОРОЖЧА

Ірландії й Україні лише в XX столітті вдалося вирватися з міцних обіймів сусідніх держав. Але й після проголошення незалежності затяжна асфіксія позначається на стані двох країн. Про самопочуття України знаємо з власного досвіду, про постколоніальні симптоми Ірландії мені багато розповідали самі ірландці.

Спочатку трохи історії. Окремі факти вам будуть «до болю знайомі», навіть якщо ви й поняття не маєте про Ірландію. Англонормани вперше висадилися на сусідній острів наприкінці XI століття. Так почався тривалий період колоніального завоювання Ірландії. Її жителі чинили запеклий опір ворогам: з підручників історії наші школярі знають про велике й тривале повстання, що почалося 1641 року в Ольстері і поширилося на всю країну. Знають і про військову експедицію, очолювану Олівером Кромвелем, героєм Британії, який жорстоко придушив опір ірландців. Унаслідок кривавих репресій чисельність жителів острова зменшилася майже вдвічі. Ірландія була розпластана і перетворена на безправну рабиню Англії. Почалася конфіскація ірландських земель, переселення ірландських кланів на захід, у безплідну гірську місцевість. Особливу увагу англійський уряд приділив колонізації Ольстера. Туди десантували велику кількість фермерів-протестантів (населення Ірландії традиційно католицьке). Таким чином в Ольстері утворилася «нова спільнота» — населення, яке відрізнялося від корінних ірландців мовою, релігією, культурою. Знайома історія, чи не правда? Імперські рецепти не вирізняються оригінальністю: «Мы тут всегда жили, а теперь хохлы кричат про мову...». Саме в цій імперській політиці історичні корені гостро соціально-політичного конфлікту в Північній Ірландії, які навряд чи легко зникнуть навіть після встановленого недавно перемир'я.

У завойованій країні англійські колонізатори намагалися витіснити, фізично винищити ірландців, а тих, що залишилися, повністю позбавити національної самобутності (згадайте Батурин, згадайте свою історію, українці). Англійське панування нищівно відбилося на ірландській економіці, вона, по суті, перетворилася на аграрний придаток Англії. Були в ірландській історії і свої голодомори: 1845—47 років від голоду загинув мільйон осіб. Були свої «валуєвські» укази: стародавня кельтська мова витіснялася як непотріб, як «маловразумительное наречие». «Общепонятный» — англійська мова, насильно впроваджена в усі сфери життя, виступала каталізатором асиміляційних процесів.

І все ж Ірландія, як і пізніше Україна, зуміла довести найскладнішу теорему, вивести її на рівень аксіоми: найжорстокіша сила, найхитріші імперські вигадки не в змозі до решти винищити душу народу, змести його з лиця землі, якщо в ньому жевріє бодай іскра національної гідності. На початку нинішнього століття в Ірландії розгорнулася національно-визвольна народна війна проти англійських колонізаторів. Щоб не втратити всього острова, англійці були змушені надати Ірландії статусу домініону, захопивши собі лише шість графств північної провінції — Ольстеру. А 1949 року Ірландія оголосила себе незалежною республікою і остаточно обірвала всі конституційні зв'язки зі старшим братом. Ольстер залишився у складі Великобританії. На жаль, тут аналогія обривається: наша УНР проіснувала так мало... Так довго довелося нам йти до грудня 1991-го...

У розмовах з ірландцями мене найбільше цікавило, чи примирилися вони з існуванням на острові двох країн, чи вірять у перспективу возз'єднання з Ольстером, де живе частина такого самого ірландського народу. І взагалі, яким шляхом можна прийти до возз'єднання, коли навіть затята ІРА вийняла набої із своїх автоматів.

На думку більшості моїх співрозмовників, возз'єднання — в туманній перспективі. Не тому, що їм подобається брат у ролі сусіда. Навпаки, кожному свідомому ірландцеві пече факт поділу острова на дві частини. Але навряд чи можна зійтися на компромісі в релігійному питанні: закладена багато століть тому міна бездоганно спрацьовує і в наші дні. Південноірландські католики змушені пам'ятати: в Ольстері більшість населення — протестанти. Протестанти на генному рівні продовжують ненавидіти католиків. Якою угодою, яким наказом можна відмінити ненависть?

Навіть після встановленого перемир'я, доводили мені співрозмовники, протестантські екстремісти не змінили своєї політичної філософії: залякати католицьку меншість Ольстеру, розвіяти мрії про об'єднання Ірландії. Вогонь автоматів ущухнено, як загасити вогонь злих традицій?

— Нам залишається покладатися на переговори між урядами Великобританії та Ірландії, — каже мій новий знайомий Джон, відрекомендований як «ірландець, що поєднує в собі національну свідомість із загальнолюдським демократизмом». — Якщо тільки Південна Ірландія буде намагатися вплинути на ситуацію, це спричинить великі неприємності. Ми не можемо ризикувати несміливим, але все-таки миром в Ольстері.

Недавно Джон Мейджор оголосив, що переговори з партією «Шинн Фейн» — політичним крилом ІРА — вже нині можуть розпочатися, і відмінив заборону на перебування її лідерів у Великобританії. Тоді ж відкрили всі прикордонні пункти між Ольстером та Ірландією, що були закриті з метою безпеки протягом чверті століття.

Джон вважає, що за столом переговорів потрібно не просто переглянути територіальні претензії Ірландії на Ольстер, а, насамперед, вирішити питання запровадження нової виборчої асамблеї провінції і створення міждержавних структур, спрямованих на розширення економічного і політичного співробітництва між двома частинами острова.

Тим часом керівництво юніоністських протестантів вимагає від уряду Великобританії твердих гарантій — за жодних обставин Ольстер не вийде із складу Об'єднаного королівства. Інакше... за таких обставин і справді важко підтримати «імпульс до миру», на якому наголошували члени ІРА, складаючи зброю.

До речі, про ІРА. Ставлення до неї і Джона, й інших співрозмовників майже виключно негативне. Очевидно, «загальнолюдський демократизм» не виносить методів, якими бійці Ірландської республіканської армії намагалися утверджувати «національну свідомість». Терор лише відлякував південно-ірландців, хоча були й випадки, зізнаються мої знайомі, коли добровольці, особливо хлопчаки, з Ірландії переправлялися в Ольстер для виконання бойових завдань. Джон з болем розповідав про товариша свого молодшого брата, який став таємним членом ІРА і загинув у Белфасті саме під час виконання такого «бойового завдання». Йому ледве минуло шістнадцять. Протестантські бойовики з Об'єднаного військового командування лоялістів на терор ІРА відповідали ще більшим терором. Я зустрічалася з жінкою, у якої загинули всі північноірландські родичі, бо підозрювалися не в приналежності, а тільки в... симпатіях до ІРА.

Нашій незалежності лише три роки. Порівняно з нами Ірландія як самостійна держава має набагато солідніший вік — їй уже майже п'ятдесят. Чи можна за півстоліття позбутися залежності від імперії, допитувалася я в ірландців, і, зізнаюсь, дуже бажала дістати втішну й для нашого самолюбства відповідь. На жаль... Вплив Британії і досі позначається на житті чудової острівної країни — наприклад, у системі освіти, що цілком базується на британській концепції. І, звичайно, найбільша проблема — мова. Мова гнобителів за 8 століть майже повсюдно витіснила мову господарів. У незалежній Ірландії, як і раніше, панує англійська. Із 17 найпопулярніших видань лише два видаються ірландською: в установах, організаціях, на телебаченні й радіо також ніхто не сушить собі голову хоча б двомовністю. «Якщо мова — душа народу, то як, власне, вам вдалося зберегти свою душу?» — присікалася я до розмовників: від мера міста — до простого робітника. Вони терпляче пояснювали, що нині в країні робиться все для відродження корінної мови, але, очевидно, виходячи з тих самих загальнодемократичних принципів, вони не форсують процесу. Одразу ж після проголошення незалежності було видано закон про впровадження державної — ірландської — мови, але дуже швидко переконалися, що, крім шкоди, він нічого не принесе. Треба було зважати на історію, і не законом, а тривалою роботою, вихованням молодих поколінь відроджувати з попелища спалену на колоніальному вогнищі мову.

(Слава Богу, хоч у цьому ми випередили ірландців — українська мова таки не зникла з нашої пам'яті. А може, нам просто «пощастило»: все ж три століття — не вісім).

Ірландці підкреслюють: їм вдалося, відійшовши від примусу, піднести престиж рідної мови й культури відповідним патріотичним вихованням, і тепер діти залюбки вивчають ірландську. Не впадають у відчай і від того, що більшість патріотичних творів ірландських письменників написана англійською: головне, щоб вони були ірландськими за духом і виховували в людей любов до батьківщини. Ірландці пишаються своїми письменниками, імена яких для нас невід'ємно пов'язані з англійською літературою: Джонатаном Свіфтом, Р. Шеріданом, О. Уайльдом, Бернардом Шоу та іншими. І знову хочеться вигукнути: ех, Микола Гоголь, Костянтин Паустовський, Володимир Короленко...

Історія дарує багато й інших україно-ірландських аналогій... Але схожі не лише шляхи вчорашніх колоній: імперії також мають багато спільного. Насамперед, у мисленні своїх громадян. Уже в Києві я познайомилася з молодою англійкою, фізиком-ядерником з-під Лондона, яка «абсолютно не цікавиться політикою». Та коли диктофонний запис моїх розмов з ірландцями випадково долинув до її вух, Мері сердито заволала: «Що вони мелють про Англію? Яка імперія? Це неправда». І, прикриваючи свій диктофон від гнівного жесту гості, я гірко всміхнулася: «Что эти украинцы несут? Когда мы их угнетали?»

Справді, де починається українське питання (читай — ірландське), демократія держави, імперської за мисленням, закінчується. Згадайте хоча б відому постанову Держдуми...

Дублін—Слайго.

Віталій ЖЕЖЕРА,
«Голос України»

На чий похорон поспішаємо?

Недавно пожежа ледь не з'їла театр імені Франка, і громадськість полегшено зітхнула, коли минула біда. Але є біда гірша від пожежі: повна невизначеність Культури в державі. Нині минає 50 літ від заснування Спілки театральних діячів України. Цю спілку створено під час війни (!) заради захисту служителів сцени від різних негод. Та за піввіку спілка займалась не лише внутрішнім благодійництвом — на її рахунку значні культурні ініціативи, зокрема міжнародні фестивалі. І ось — з 50-річчям вас! — СТД (втім, як і інші наші творчі спілки), здається, зовсім випала з поля зору держави. З нового року СТД не числитиметься серед бюджетних організацій — тож невідомо, наприклад, що буде з тими двадцятьма ветеранами сцени, котрі доживають віку в Пущі-Водиці й не мають підтримки ні від кого, окрім рідної спілки. Номінально за СТД числяться два виробничі комбінати та фабрика театрального реквізиту — але насправді ці підприємства урівняні з іншими підприємствами й нічим допомогти СТД не можуть. Це нерозумно, держава мусила б якось розв'язати цей вузол, але держава мовчить.

А ось останні новини. Як відомо, СТД разом з Театральною майстернею «Сузір'я», відомою далеко поза межами України, містяться в гарному старовинному домі по Ярославовім Валу, 14. Дім належить спілці по праву — заради нього вона жертвувала місту частину своїх квартир. Нині на Ярославовім Валу — ремонт, дуже дивний ремонт, більш схожий на погром, бо ні СТД, ні «Сузір'я» не певні, чи повернуться вони сюди після цього ремонту. Річ у тім, що фірма ІТЛ для проведення ремонту залучила грошовитого інвестора з Греції, котрий поставив умову: в «Сузір'ї» будуть його апартаменти, а на місці СТД — ресторан, і все це — аж на 99 років вперед. Керівник «Сузір'я», відомий театральний діяч Олексій Кужельний знайшов вітчизняних ділових людей, котрі за ремонт таких жертв не вимагають — але заради цього Старокиївська райрада народних депутатів мусить розірвати угоду з греком. Але райрада не хоче. Точніше, до виборів голова райради пан Б. Андресяк щось таке обіцяв, але після виборів зустрітися з ним стало неможливо. За словами Кужельного, у приймальні весь час повідомляють одне й те ж: пан Андресяк пішов на похорон. Все може бути, але гляньмо на справу ширше й запитаймо себе: на чий похорон поспішаємо, панове?

Кужельний заявив на недавній прес-конференції: одягнемо каски й не вийдемо з приміщення доти, доки не отримаємо гарантій, що повернемося сюди після ремонту.

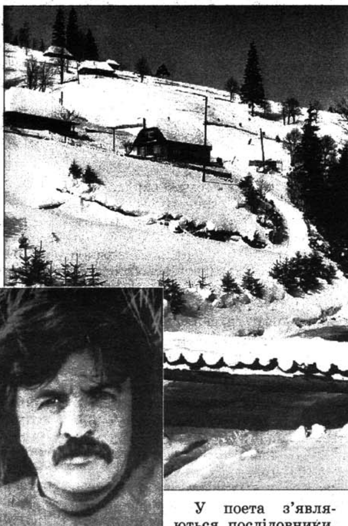
Аби лиш не через 99 років...

Михайло ВАСИЛЕНКО, поет, член Спілки письменників України

«Мливо Господа буденне...»

(Поезія Василя Герасим'юка)

Його вірші пахнуть осінніми горами і любов'ю... Хоча сам він, чуючи таке, вдався б до самоіронії і крутішого порівняння, згадавши при цьому своїх «Осінніх псів Карпат», — «бо менша псота кумельгом іде...» А ще його поезія, мов дим од ватри в час дощу, коли поет вибирається навістити матір і батька, хай і на Воздвиження, коли ховаються гадюка, всєке гадє, хоч, хай Бог простить, його доста тирлується межи людей, яко двоногих...

Та, як мовлять на Гуцульщині, його рідному краєві, попри всєке юнак із Прокурави, що на Косівщині, звернув на себе увагу як на талановитого й обдарованого поета ще у збірнику «Вітрила», відтоді мав чимало видрукуваного в часописах, закінчив університета, видав чотири збірки віршів, що набули неабиякого розголосу («Смереки», «Потоки», «Космацький узір», «Діти трепети»).

Найперше, що можна сказати про Василеву творчість: він поет од Бога, бо близько гори від небесного творця, поет він із плоті і крові свого гуцульського краю, хоча спосіб життя нині вже не гірський, а київсько-хідниковий, а може, й ще якийсь... Якщо в першій збірці він починає з юнацького максималізму («Я напишу такі вірші...»), навіть подекуди надреального («Я сам поріжу себе на хмари»), то це не означає, що думки його не визрілі і наївні, а навпаки, частіше вистояні, мов гірський кришталь, і суворі, як життя гірських українців. Очевидна зрілість погляду, тривога за долю, що не вписується в узвичаєні рамки соціалістичного життя. Сама природа, історія людей його краю, народне мистецтво були поштовхом до поетичної творчості. А його рід..., що зазнав поневірянь на чужині..., себто в союзній імперії? Адже й сам він нарбдився в неволі... Напевно, саме це найбільше боліло і болить досі. Василь постійно повертається, це не дає йому спокою і в зрілому віці: «чом у світлу годину стривожені ми?», «Мій Косове, опришку мій і майстре, ти знов мене розгубленого стрів...» І такі чи подібні думки не кидають його навіть у час, можливо, банально-буденного київського кохання, до речі, блискуче ним описаного.

У поета з'являються послідовники, епігони, які паразитують на його образах, ідеях. Та і як же інакше, коли в часописах починаються чи, власне, закінчуються активні дискусії про його творчість. Хоч автор до власної творчості ставиться самокритичніше: «ці вірші мляві, смирні, випадкові». Але «які колокільця про хвору ходу сповістять?» Бо в «страсі, як на роздоріжжу», бо навіть завмирають його життєствердні потоки й смереки. Йде руйнація всього. А це був початок нового українського відродження, мав би почитися вихор, який воскресить і свідомих, і темних...

Після цих розбурханих днів відпрудження Герасим'юкова поезія стає густішою, цілеспрямованішою, активною, і після космацької тематики з'являється його найпомітніша і найсильніша поміж сильних книжка «Діти трепети». Уже в назві звучить ідея відповідальності покоління, як це не прикро зізнаватися нам, обивателям, сплата боргів за содіяне, чи то пак, за не содіяне. Це те, що ми ще ворушимося, «з любові виємо», але й це тебе не врятує, хоч виріс «під розпач трембіт». «Тобі вистачить власних провин і колін» — тільки впасти, а це не поможе... І вже скільки тої провини, що й вітер вже не змете, «бо куди нас позносити, Боже?»

Естетика мовчання напередодні часу привселюддя змусила все-таки переступити поріг, де живе змія, гадина, яку умів викликати словами якийсь символічний, а може, й історичний «сліпий», бо ж і вчителі поміняли маски («Ахілесова п'ята»). Це ті минулі провини боротьби за правду і справедливість, хоч явне, хоч сховане. Ліричний герой поет знає багато, але й зізнавання вже не рятує. Ми, беззахисні, вірили в обман з будь-чийого боку, не зумівши розглядітися довкруж.

Все це ідеї Василевих книжок, переживання, коли наш рід, мов крисаня божевільного отрока, скинута з голови мутної — на хрест... Так у чому ж ми ще живемо? Але хай сама «смерть переконає нас, що нас нема...,» — не буде кого переконувати! Нам, ще живим, треба бути стійкими у своїй вірі найдавніших предків, і в останньому бо[ю]. Прикладів доста! Якщо все забуто, згризено в гонитві, а «ми закопувалися доти, доки нас не спинили джерела», то теперички, пийнувши цілющої води, — розпростуймося, бо не по «славу чужинці прийшли», не час класти мечі й щити на камені, «ми не винні, що зайди прийшли і на березі табором стали»... І здаються не лише символічними нічні дзвони Володимирського собору (однойменний вірш), коли поет звертається до духу України: якщо нас і нема, то вона — безсмертна. То ж «не печалься, наша нене, що мливо Господа буденне для нас, — не вперше рветься нить. Немов покаже їхня мати: цих продавать, цих дарувати, а цих сліпих щенят топить». Таким нині є Василь Герасим'юк, гірський українець — яскраве світло української, а й більше..., поезії. Про його творчість можна і треба говорити багато повчального і мудрого. Доки ми говоримо, говоритиме Україна-мати і кожен з т[их], хто за Бога має Україну.

2 березня 1904 року Росію облетіла жахлива звістка: знаменитий оперний співак Павло Кошиць заподіяв собі смерть, перерізавши горло лезом. Про цю трагедію багато писали. Вона породила легенду про згубність для оперних співаків вагнерівських опер, на яких, власне, й зірвав голос знаменитий артист. Насправді не Вагнер був причиною, а політика дирекції Великого театру, яка змушувала Кошиця виконувати не відповідний до його голосу репертуар. Історія оперного мистецтва знає чимало співаків, в тому числі й українських (М. Менцинський, Є. Гушалевич, І. Алчевський, Л. Балановська, Н. Єрмоленко-Южина та ін.), які виконували вагнерівський репертуар, залишаючись із голосами до кінця творчого життя.

Іван ЛИСЕНКО

Фатальний

Історія одного голосу

Павло Олексійович Кошиць (справжнє прізвище — Порай-Кошиць) народився 26 грудня 1863 року в селі Ромашках (тепер Рокитнянського району Київської області) в родині священика. І, до речі, доводився дядьком славетному диригентові Олександру Кошицю, який у своїх «Спогадах» писав: «Кошиці жили в селі Ромашках... Павло був онуком Григорія Кошиця, в якого один час служив Тарас Шевченко...» Згодом батьки Кошиця переїхали до шевченківської Кирилівки, де старший Павлів брат Митрофан був священиком. Останній у 1892 році хрестив Павлову дочку Ніну, згодом знамениту співачку.

По закінченні місцевої школи Павло навчався в Богуславській та Київській духовних семінаріях. Уже в Києві в нього відкрився чудовий ліричний тенор. Він співає в хорі великої княжни Олександри Петрівни, де його у 80-х роках помітив російський купець Рукавишников і переманив до свого хору в Нижній Новгород. Купець надзвичайно цінував голос Кошиця й відправив його спочатку до Московської консерваторії (1886), а невдовзі й до Італії, в Мілан, де той навчався під керівництвом відомого маестро Поцці. Успіхи Кошиця були такі разючі, що він 1887 року вже дебютував на сцені міста Ворчеллі, де мав великий успіх. Петербурзька газета «Свет» тоді писала: «Павло Кошиць вразив знавців і шанувальників співу широтою, красою й силою рідкісного тенору. Знамените до-дієз він бере легко й красиво, нижні ноти, починаючи від басового сі, також надзвичайно сильні й красиві. Знавці, які чули Кошиця, пророкують йому блискуче майбутнє».

По завершенні навчання Кошиць співає в Італії, Греції, Іспанії, потім знову в Італії (Казальмо-Можієре). 1889 року він підписує дуже вигідний контракт до Гватемали, де протягом семи місяців виступає в багатьох операх.

Незважаючи на ряд вигідних ангажементів у Італії, Кошиць повертається на Батьківщину. Восени 1890 року дебютує на сцені Тифліської опери, в одному з кращих тоді театрів Росії. Ось як писав «Тифлисский листок» з приводу його дебюту в партії Радамеса:

«В п. Кошицеві ми бачимо блискучого артиста як співака-тенора, так і актора. Його голос звучний, сильний, приємного тембру; співає він вільно й легко, а грає дуже виразно й обдумано. Крім того, артист володіє сценічною зовнішністю й хорошою мімікою. Це дуже зразковий Радамес, чи не найкращий з числа всіх, які побували на нашій сцені».

Уже в Тифлісі він захопився досить сильними драматичними партіями. Крім Германа в «Піковій дамі» Чайковського, співає Васко да Гаму в «Африканці» Дж. Мейєрбера і навіть Отелло в однойменній опері Дж. Верді. Щодо останньої партії, той же «Тифлисский листок» зауважував: «Йому не під силу сильні драматичні ролі; п. Кошицю бракує голосу в кульмінаційних пунктах розвитку драми, де він переходить або в сухий речитатив, або в надривний крик».

Але співака виручала, очевидно, добра школа й молодість. Він має неабиякий успіх у слухачів, і слава про нього починає ширитися. Після тривалих гастролей у Баку навесні 1891 року він підписує контракт з Київською оперою, де співає майже два сезони.

Ліричні партії у нього відходять на другий план, головна

Сергій ПАВЛЕНКО, «Голос України»

Полковник Ніс – патріот чи зрадник

Це було, певне, моторошно. Старий полковник занедужав і заснув, та так — ніби помер. Його обмили, поклали в домовину й віднесли до церкви на відспівування. Під час обряду він раптом прокинувся, переляк авши рідних. Це були останні хвилини його життя.

За що ж така безславна смерть випала відомому козацькому полковнику, якого століттями називали патріотом?

16 листопада 1708 року — чорна дата України. Російський корпус Олександра Меншикова о восьмій ранку після дводенної облоги взяв фортецю гетьманської столиці Батурин. Мало хто пізніше задумувався над тим, що в той умний холодний день Україна на кілька століть втратила шанс бути незалежною державою. Адже переломний момент Північної війни стався не так у ході Полтавської битви, як саме тут: спалена, винищена гетьманська столиця підірвала моральний дух населення Гетьманщини, посіяла у ньому страх. Союзницькі армії І. Мазепи та Карла XII втратили у Батурині великий артилерійський арсенал в 70—80 гармат (досить сказати, що шведи на початку кампанії 1708 року мали всього-на-всього 40 гармат, а в бою під Полтавою — чотири, на інші 28 не було пороху), та й значні запаси фуражу, продовольства. Україна втратила кістяк свого козацького війська — 7—8 тисяч шабель. А це втричі більше, ніж убито в Полтавській битві. Хтозна, як би розвивались події на терені Гетьманщини, якби батуринський осередок свободи протримався ще бодай день і дождався свого гетьмана. Вкупі із запорозькими козаками, 10 городовими полками та 10 охотницькими полками Гетьманщина, об'єднавши свої сили, які на той час були роз'єднані, могла протиставити кріпосницькій імперії Петра І досить значні сили. Та цього не сталося. Парадоксально, але на подальший хід подій вирішальний вплив справила... поведінка прилуцького наказного полковника Івана Яремовича Носа.

Вже 25 жовтня у Батурині «сердюки все, также и прочие тутошние жители убравшись, в замок засели». Чому? Бо Петро І, коли шведське військо почало свій похід на Москву, вирішив зупинити його не боєм, а випаленою землею. Задум його був простий — без поповнення продовольчих запасів, фуражу вороже військо втратить свою міць. Спочатку запалали білоруські села. Палії Білорусії один за одним доповідали про свої злодіяння. Так Ф. Бартенєв 10 вересня інформував царя: «А от Могилева по дороге деревни и местечка Дрыбин и Горы все попалили». Наближений царя Р. Боур не без похвальби доповідав: «Где обретение мое было, то все выжег».

Подібним чином Петро І діяв і на Гетьманщині. На Стародубщині, за депешею Ф. Бартенєва, «деревни и мельницы кругом неприятеля все палили».

Як на нашу думку, імперська жорстокість Петра І та його прибічників прискорила визначення Мазепи і старшини. Подолавши вагання, вони стали на бік Карла XII. Їх зрозуміти неважко: адже якби зверхники України цього не зробили, то вони б стали не тільки свідками випалення рідних домівок, а й співучасниками цього злочину.

Ще у XIX столітті особою наказного полковника Івана Носа, як «свідомого патріота», який пішов проти «зрадника»-гетьмана, зацікавилися історики. Проте дослідників чекало розчарування: «патріотизму» було на гріш.

«Значний» козак Іван Ніс у 1674 році разом із зятем кошового Івана Сірка Артемовим доставили до гетьмана Самойловича спійманого ротмістра надвірної хоругви правобережного гетьмана Петра Дорошенка Івана Мазепу. Зроблена І. Носом якась послуга майбутньому керманичу Гетьманщини поставила його пізніше у привілейоване становище. Він отримав високий чин полкового осавула. Далі ставав полковим суддею, полковим обозним, у час відсутності полковника Д. Горленка виконував його обов'язки як наказний полковник.

Певною мірою І. Носа у ті тривожні хвилини і години листопада 1708 року можна було зрозуміти як людину: він мав право на сумніви. Йому, вихованому у середовищі автономії, вірнопідданості оточення Петру І, можливо, дійсно важко було, як і багатьом гетьманцям, збагнути задум старшини, І.Мазепи порвати з нав'язливим північним сусідом, який намагався завести кріпосницькі порядки на Гетьманщині і взагалі перетворити її на губернію. «Самостійницькі» плани довго утримувалися в секреті, гетьман навіть, щоб не «засвітитися», розсилав укази, «дабы народ в великом был опасении, начаясь к себе силнаго неприятеля шведа». Не випадково, коли О.Меншиков, прибувши під Батурин, закликав упустити його в гетьманську резиденцію, Іван Ніс, очевидно, запопадливо-вірнопіддано висловився за відчинення воріт, підкорення наказу. Але якби його послухалися, то це означало б, що гарнізон відрікся від свого гетьмана, зрадив гетьманську столицю, яку, за глибоким переконанням ватажка козацької залоги полковника Дмитра Чечеля та свідків погромів російського війська на Стародубщині, прийшли палити за наказом царя, щоб нічого не залишити шведам.

Командування гарнізону тому вдалося до жорстоких каральних санкцій. Івана Носа, полкового обозного, якого полковник Дмитро Горленко, пішовши з Мазепою на зустріч з Карлом XII, призначив керувати своїм полком, прикували до гармати. Так у козацькому війську чинили з грабіжниками та зрадниками.

Якщо попередні дії наказного полковника прилуцького полку ще якось можна було виправдати реаліями 1708 року, то наступні слід кваліфікувати як зраду батуринців, козаків, сердюків.

Штурм фортеці 1 листопада 1708 року (за старим стилем) давав йому надію на визволення. Але героїзм залоги, початок відступу російського корпусу позбавляли І. Носа цього шансу. Рятуючи себе від майбутнього суду, зустрічі віч-на-віч з полковником Д. Горленком, він удався до ще однієї спроби змінити ситуацію на свою користь. На цей раз І. Ніс поставив своє життя вище життя тисяч батуринців. І тут, як довідуємося з пізніших документів, виразно проступила справжня ница душа цього «патріота».

Будучи впродовж багатьох років найбільш довіреною особою Д. Горленка, запопадливо виконуючи його накази, він, виявляється, таїв образу на патрона за неналежне пошанування його діянь. Невдоволений своїм залежним станом, обділений значними ранговими володіннями, він мовчки терпів до певного часу. До того, коли полковник пішов проти царя. І заговорила заздрість.

Про це довідуємося із його брудної затятої боротьби за маєтності екс-полковника. Дії гетьмана Ніс трактував не інакше як корисливий хід задля вигоди гетьманської верхівки. Про ніякі вищі інтереси керівництва він і не міг думати, бо все життя прожив з такими примітивно-приземленими мріями. До того ж він був обмеженою людиною. Навіть Ф. Протасьєв, царський резидент на Гетьманщині, у 1713 році відмітив у рапорті, що «Прилуцкой (полковник) — глуп и таков стар, что уже ис памяти выжил».

У ніч з 1 на 2 листопада (з 15 на 16-е за новим стилем) Іван Ніс наказав своєму наближеному Соломасі пробратися за межі фортеці і провести потай до неї російських драгунів. Уведений таємним ходом підрозділ вчинив погром усередені залоги. Водночас російські полки почали штурм фортеці. Застигнуті зненацька, оборонці, незважаючи на відчайдушний опір, полягли смертю хоробрих.

За зраду своїх товаришів, дітей, жінок і старих, яких переможці нещадно закатували, 14 листопада 1708 року І. Ніс отримує посаду прилуцького полковника. Гетьман І. Скоропадський, який співчував мазепинцям, всіляко старався обмежити апетити вірнопідданого старого ненажери. Тому так і не вдалось прибрати до рук володіння попереднього полковника. У 1714 році І. Носа усунуто з полковничої посади і призначено генеральним суддею, обов'язки якого він уже не міг виконувати через хворобу. Далі — ота смерть винуватця загибелі тисяч батуринців.

За батьків гріх несли відплату і його діти. У 1708 році син Носа Степан «как ехал пьян из шинку, лошади голову разбили и от того болю і умер». Від другої дружини , вдови прилуцького сотника Білецького, І.Ніс мав сина Івана, який, будучи з 1713 по 1736 рік кошовим на Січі, прийняв материне прізвище. Очевидно, йому було соромно перед товаришами за вчинене батьком.

Не тільки І. Носа переслідував плач і крик невинно убієнних. Паліїв Батурина одного за одним настигала Божа кара. О.Меншиков та Д.Голіцин, який теж керував взяттям Батурина, невдовзі втратили високі посади, їхнє майно було конфісковано. Перший помер на засланні, а другий — у в'язниці.

... У нас і тепер дехто через духовну обмеженість, егоїстичні або партійні інтереси не думає, як його, бува, «доленосне» самовизначення, «турбота», чванливість обернуться для співвітчизників. А шкода: прояви носіїцини у нашому житті таять у собі грізну небезпеку для незалежності України.

Чернігів.

Тангейзер

увага — досить сильним драматичним партіям, які вимагають великого напруження голосу. Він має неабиякий успіх у публіки та київської преси.

Слава про Кошиця долинає, нарешті, й до імператорської сцени. Витримавши конкурс Великого театру, де змагалося більш як 50 вокалістів, він виходить переможцем й отримує допуск до дебютних вистав. У грудні 1892 року після успішних виступів у «Аїді» Дж. Верді та «Пророці» Дж. Мейєрбера його приймають на імператорську сцену навіть в середині сезону. Це, безперечно, свідчило про кризу драматичних тенорів, які були потрібні Великому театрові для опанування опер Вагнера. Кошицю, володарю надзвичайно красивого голосу з виразним металевим тембром, очевидно, пробачалося все: й італійщина, й солодкавість у співі, й навіть перегравання. Понад усе був голос і музикальність співака. Театрові був потрібен драматичний тенор, і він його придбав.

Перші виступи Кошиця на сцені Великого театру не віщували жодної небезпеки. Однак деякі критики вже тоді помітили слабкість його верхнього регістру. Об'єктивну оцінку голосу Кошиця дав композитор А.Корещенко: «У П.Кошиця дуже приємний голос, добре відпрацьоване messa-voce, вміння філірувати звук; у нього багато вишуканості й музикальності у виконанні. Але його голос за своїм характером належить до так званих ліричних тенорів /tenor di grasia/ і за виконання сильних драматичних партій, що вимагають великого напруження і вільних верхніх нот, як на наше переконання, співакові братися не слід».

Але до цієї думки не прислухався ні П. Кошиць, ні тим більше дирекція Великого театру. Вже в першому московському сезоні він співає прем'єру «Пророка» Дж. Мейєрбера, здобуваючи похвалу критики: «У другому акті, — писали «Московские ведомости», — наш новий tenor di forsa справив дуже хороше враження, а вдало проспівана пастораль викликала грім оплесків». А за два місяці він бере участь у першій російській постановці «Паяців» Р. Леонкавалло: «Кошиць мав великий успіх у партії Каніо, особливо в аріозо першого акту. Блискучий голос артиста змушує миритися до деякої міри з його шаржованою манерою гри».

І, нарешті, 27 січня 1894 року Великий театр ставить уперше на своїй сцені одну з найскладніших опер світового репертуару — «Зігфріда» Р.Вагнера, де центральну партію знову співає П. Кошиць. Партію Брунгільди виконувала М. Дейша-Сіоницька, теж українка за походженням. Партія Зігфріда вимагає витривалості співака й неабиякої музикальності. Її не лише важко співати, а й навіть вивчити. Успіх співака був величезний: йому піднесли лавровий вінок й дорогі подарунки. «Кошиць впорався зі своїм дуже важким завданням блискуче», — писав М.Кочетов. І все ж зауважив, що голос артиста під кінець вистави був уже втомлений. Це було першою ознакою катастрофи.

На зауваження критиків не зважили ні співак, запаморочений славою, ні дирекція театру, яка, можливо, й відчувала мінуси Кошиця, але не мала ким його замінити. Співак продовжує працювати з великим навантаженням. Крім Зігфріда, він співає Єлеазара в «Жидівці» Галеві, Радамеса в «Аїді» Дж. Верді, Іоанна Лейденського та Рауля в «Пророці» та «Гугенотах» Дж. Мейєрбера. Це, звісно, не могло не позначитися на голосі Кошиця. Остаточно його голос зруйнувала партія Тангейзера в однойменній опері Р. Вагнера під час нової постановки у вересні 1899 року. Надто обережно й з великим чуттям такту писав тоді про виступ Кошиця відомий критик М.Дмитрієв: «П. Кошиць поставився з великою відповідальністю до партії Тангейзера й зробив усе, що міг». Очевидно, враховуючи заслуги артиста й надзвичайно складну партію, критики не висловлювали йому особливих претензій, хоча з рецензій можна було переконатися, що це був уже не той Кошиць.

На початку 1899 року він ще співає прем'єру «Опричника» П. Чайковського, де виконує партію Морозова. Це, власне, була лебедина пісня. До кінця року він майже зовсім втрачає верхній регістр, і тепер йому доручають лише другорядні тенорові партії. Намагається перейти на партії баритона, навіть співає Томського в «Піковій дамі» П. Чайковського. Але це не рятує. Від розкішного колись голосу не залишається й сліду. Лікування за кордоном у кращих професорів бажаного ефекту не дало.

У травні 1903 року Кошиця звільнили з театру з мізерною пенсією — 720 рублів (за часів найбільшого розквіту одержував 10 тисяч на рік). Деякий час він намагався гастролювати в провінції. Але недовго. Потім давав приватні уроки співу. Щоб підтримати якось свого колегу матеріально, Л. Собінов разом з іншими акторами дає концерт на його користь. Але виручені гроші той програє на біржі. Перед кончиною співак вирішив віддати рідну Кирилівку, сподіваючись, що, може, це поверне йому хоча б рештки голосу. Відомий український письменник Євген Кротевич згадував: «Перебуваючи в селі, Кошиць регулярно робив голосові вправи,а при гостях навіть співав іноді деякі речі,звичайно, фальцетом. І все ж здавався мені той спів таким дивовижно прекрасним, таким чарівним, що я весь завмирав, слухаючи співака... Але якось Кошиць заспівав Шевченкове «Огні горять» в музичному оформленні М. Лисенка і, раптом, обірвавши співати, голосно заридав і побіг у садок».

Життя стало нестерпним. Все оточення розуміло, що трагедія неминуча. Про розв'язку ви вже знаєте... Природа не терпить знущання над собою. Надто, коли йдеться про такий ніжний інструмент, як людський голос.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

ВЕЛИКИЙ СВІТ

Ним став для мами Ганни маленький хутір. І раптом він згорів

КОЛИ в жовтні на Поліссі вдарили перші морози, у Ганни Зінюк згоріла хата. На очах у жінки зайнялася вогнем. Не встигла й руками сплеснути, а вже й рятувати нічого. Стара була хата, дерев'яна, суха, як трісочка... На пожарище приїхав голова Старовижівського райвиконкому Володимир Гайдук. Запропонував допомогу в будівництві нової хати, а поки що — в село переселитись. Надворі глибока осінь, треба ж мати теплий притулок.

— Від допомоги не відмовляюся, а в село не піду, й не просіть, — категорично заявила Ганна Олександрівна. — То мій хутір, прабатьківська земля, з неї я не ступлю ні кроку. А худобу куди я подіну? Люди мені довіряють, а ви — в село. А що я там робитиму? Повітря тут медом пахне, вода смачна. Криницю мої тато копали в тридцять п'ятому році, коли я народилася. Інакше жити я вже не буду.

Хутір Ганни Зінюк — за півтора-два кілометри від села Кримне. Власне, який то хутір? Так, кілька похилих, стареньких господарських будівель, невідь-коли побудованих. Велика кошара для овець. Їх тут — коли 90, а коли й понад 100 голів. Більшість — людські. Тільки почнуть весною берези брунькуватися — здають люди з навколишніх сіл свої вівці на догляд мамі Ганні. Так її всі звуть: мама Ганна. І доглядає жінка овечок з ранньої весни до пізньої осені. Скільки люди пам'ятають, на цьому хуторі так завжди було. Батьки й діди Ганни Зінюк тримали багато худоби. Плати за це жінка не бере ніякої. Так, хто що принесе: кусень сала, кілька кілограмів борошна, центнер-два зерна, хто який одяг... А вогонь усі пожитки мами Ганни спопелив.

— Перезимуєте в кімнаті, а ми за цей час нову хату вам побудуємо, — радив голова сільради Микола Бубела. — Продасте бика — буде чим з майстрами розрахуватися. То як, мамо Ганно?

— Ти, Миколо, мене не підбивай, у село я не піду, — стояла на своєму жінка. — Ніколи там не жила і не буду. А бика не продам нікому. Майстри мені і так хату зведуть, є у мене добрі люди. Голова району дав мені шифер, привезуть іще цемент... А я разом з овечками перезимую. Кому я коня віддам? Хто його, рідного, догляне?

Має мама Ганна три корови, три бики, теля, доглядає людських овечок. Недавно продала кілька бичків в одне колективне господарство, подарувала двоє лошат. Коні на цьому хуторі завжди водилися, по двоє-троє тримала жінка. Має Ганна Олександрівна і свого воза. Весною, коли копають городи, жінка зі своїм конем їздить від одного господаря до другого, допомагає орати, щось підвезти. Так було десять, двадцять, тридцять і більше років тому. Жила вона на хуторі довго з матір'ю і братом. Мати померла, брат років п'ятнадцять тому відділився, переселився в сусіднє село, а вона сама господарює.

Цікава доля. Розмовляв я з Ганною Олександрівною в машині голови КСП «Кримне» Адама Ращика. Стояли ми деякий час біля обвуглених стін її згорілої хати. А холодний вітер рвав одяг, сушив губи. Закутана в теплу хустку, одягнута у дві фуфайки, жінка говорила тихо, якось ніби боязко:

— Геди мені не холодно, сплю з овечками. Обігріюся біля них. Коли хата була, то я так робила.

Я слухав і думав, що життя кожної людини — щось нерозгадане й неповторне. Хто може сказати, чому ця жінка живе саме так, а не інакше? Оцей маленький хутірець — сорок соток землі — її великий світ. Сім старих груш, що давно не родять. Зруб нової хати, яку колись поставили сільські майстри, але чомусь не закінчили. А біля нього — ще на одну добру хату міцного дерева лежить. Коли Ганні Олександрівні запропонували використати це дерево на відновлення хати, не погодилася. Сказала: «Ще не пора. Пригодиться пізніше». А кому пригодиться? Дітей у жінки немає. Ніколи заміж не виходила. «Так люблю худобу, що молодою не мала часу і з хлопцем постояти». Ніколи не була членом колгоспу. Хоч коли бригадир просив дечим пособити в полі чи на фермі, не відмовляла ніколи. А за те, що не була колгоспницею, разів зо три «активісти» разом із міліцією хату розбирали, хліви ламали, коней забирали... А жінка лихі дні в ровах, порослих чагарниками, пересиджувала. І знову — за своє. Без коня не була жодного року. І без овечок, і без корів... Ніколи в її хаті не було електричного світла, радіо, телевізора. Тримає великого білого гусака.

— Геди мені сумно, то я з ним побесідую. А підніметься місяць над криницею — Богові помолюся, щоб здоров'ям не обминув. За свій вік не була в лікарні, не пила порошків і таблеток. Піду в поле, травички назбираю... Бог милував — не хворіла. А може, і ніколи було думати про хвороби? Коли овечка заслабне, я притулюся до неї — легше обом нам стане. Знаєте, в мене телята ссуть корову, скільки хочуть. І рік, і два. Не можу дивитися, як корів ріжуть, страшно мені про таке й подумати. А ви думаєте інакше? Геди ви з міста, де вам знати, як на хуторі живе самотня жінка...

І здалося мені, що в її словах — жалібний смуток чи, може, щось інше тужливе відізвалося. Якийсь спомин сколихнув душу. Жінка заплющила очі, біля губ борозенки-зморщечки обнялися... Вона думала про щось своє. І мені не дано було про це знати. Втім, я і не старався. А перед очима — обвуглені стіни згорілої хати. Чорні, холодні, осіннім вітром ціловані. Біля стіжка соломи, прив'язаний до міцної жердини, стояв бугай-красень, центнерів так за шість буде.

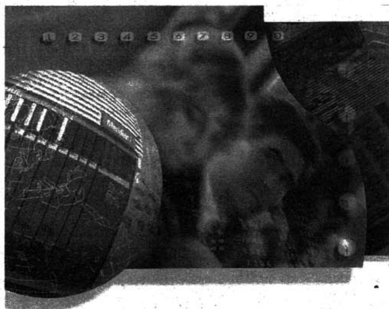
Щось є в житті цієї жінки таке, що не дано так зразу й зрозуміти... А як же з хатою?

— У меліораторів ми взяли теплий пересувний вагончик, завезли на її хутір, а найближчим часом розпочнемо будівництво хати, — розповів при зустрічі Володимир Гайдук. — У біді маму Ганну не залишимо...

Волинська область.

Алло, Палермо?! О! Сі-сі

Рівень телефонного зв'язку в Україні значно відстає від європейського: і за забезпеченістю телефонними номерами населення, і за якістю передавання інформації.

Нині, завдяки участі у міжнародному проекті ІТУР, перед Україною відкрилася можливість інтегруватися в європейську телекомунікаційну систему й у той само час поліпшити зв'язок на території самої країни.

Цей проект передбачає прокладення сучасної оптоволоконної лінії передач через територію чотирьох держав: Італії, Туреччини, України й Росії. Лінія зв'яже міста Палермо й Стамбул, пройде по дну Чорного моря й буде розділена на дві наземні гілки: Одеса — Київ і Новоросійськ — Москва.

Більше двох десятків міжнародних телекомунікаційних компаній і банків фінансують цей проект. За словами міністра зв'язку України Олега Проживальського, Європейський банк реконструкції й розвитку надав кредит для фінансування необхідного комплексу робіт в Україні.

Кошти будуть використані для прокладання оптоволоконного кабелю через Чорне море, а на наземній ділянці — між АМТС у Києві й Одесі, а також для закупівлі сучасного обладнання цифрових систем передачі.

Роботи на відрізку Одеса — Київ планується розпочати найближчим часом. Хто одержить право брати участь у реалізації проекту, визначить тендер, оголошений Міністерством зв'язку України. Очікується, що його підсумки будуть підбиті у грудні.

В Україні достатньо досвідчених зв'язківців-будівельників. Але українські підприємства не випускають сучасне якісне телекомунікаційне обладнання. Боротьба за перемогу в конкурсі розгорнеться між закордонними телекомунікаційними компаніями.

Проте, як сказав заступник міністра зв'язку України Микола Горбатюк, при визначенні переможця буде обов'язково враховано, чи має намір фірма залучати до робіт українських будівельників.

Семінар зі створення глобальних комунікаційних систем, який відбувся кілька днів тому, організований Київським політехнічним інститутом, фірмами Attis Telecom і Bell-Northern Research, а також управлінням телекомунікаційних систем Нацбанку України, викликав велику зацікавленість українських зв'язківців. У його роботі взяло участь близько 100 технічних фахівців. На цьому семінарі було представлено інформацію про можливості й сфери застосування продукції канадської компанії Northern Telecom, одного з лідерів на світовому ринку телекомунікаційного обладнання.

Генеральний директор української інженірингової фірми Attis Telecom Дмитро Гризлов вважає, що принципи роботи Northern Telecom найбільше відповідають інтересам України.

Вигравши тендер у Болгарії на будівництво оптоволоконної лінії довжиною 700 км, Northern Telecom взяв на себе здійснення шеф-монтажу й використав тільки 5% виділених для будівництва коштів. Решта кредитів надійшла у розпорядження болгарських фірм, які беруть участь у роботах.

Крім того, що Northern Telecom щороку виділяє більше 1 млрд. доларів для науково-технічних досліджень (у Росії вже розміщені замовлення на 20 наукових програм), компанія підтримує ділове співробітництво з іншими фірмами, які мають досягнення в галузі телекомунікацій. Зокрема з італійською фірмою Pirelli, що виробляє найсучасніший оптоволоконний кабель. Він широко використовується у Європі для прокладання ліній передач, у тому числі й в Україні на лініях, які ведуть до західного кордону.

Northern Telecom традиційно у кожній країні надає місцевим партнерам право на продаж, впровадження, операційне й технічне обслуговування своєї техніки, підготовку користувачів, допомагаючи створювати нові робочі місця. В Україні вона уклала угоду про стратегічне партнерство з фірмою Attis Telecom.

Раніше обладнання Northern Telecom не використовувалося в Україні. Обмеження КОКОМ не давали змоги експортувати її продукцію у колишній СРСР, оскільки вона багато працювала у військовій галузі (у Пентагоні близько 80% комутаційного обладнання, зокрема АТС, — її виробництва).

Проте за останні два роки, коли ці перешкоди було знято, станції на кшталт «Меридіан-1» та інша техніка Northern Telecom почали швидко завойовувати популярність і довіру користувачів.

У 1993-94 роках Attis Telecom ввів у експлуатацію відомчі АТС «Меридіан-1» фірми Northern Telecom на Горлівському хімкомбінаті «Стирол» (2000 ліній), Полтавському гірничо-збагачувальному комбінаті (3500), Новокраматорському машинобудівному заводі (1000), у Київському регіональному управлінні Нацбанку України (400), Республіканському банку Криму (400).

Найближчим часом у головному будинку Нацбанку, Центральній розрахунковій палаті НБУ й на банкнотній фабриці НБУ буде змонтовано ще три відомчі АТС «Меридіан-1» загальним обсягом 1400 ліній, які поставить фірма Attis.

Як свідчить аналіз відомчих АТС імпортного виробництва, проведений Науково-дослідним інститутом Мінзв'язку України, станція «Меридіан-1» фірми Northern Telecom за технічними й фінансовими характеристиками визнана кращою.

НБУ, бажаючи об'єднати свої будівлі у Києві, має намір використати для цього не тільки наявні кабельні мережі Мінзв'язку, а й радіорелейні системи — наприклад, компанії Northern Telecom. «Вони забезпечують надійне передавання банківської інформації, зокрема — інформації з електронних платежів», — сказав Д. Гризлов.

Він також звернув увагу, що «Меридіан-1» дає змогу на базі відомчої телефонної станції створити інтегровану систему з підключенням усіх засобів зв'язку: супутникових, пейджингових, радіотелефонних і комп'ютерних мереж, як це й було зроблено фірмою Attis на багатьох українських підприємствах.

Нині, на думку Д. Гризлова, реалізується ще один надзвичайно цікавий для киян проект. На базі відомчої АТС «Меридіан-1», яка працює у Київському політехнічному інституті, спільно з підприємством «Київелектрозв'язок» створено першу в Києві приватну радіотелефонну компанію на 10 тисяч абонентів, розташовану в районі КПІ. А крім того, Northern Telecom і його стратегічний партнер в Україні готові розпочати масштабну програму телефонізації населення в будь-якому регіоні країни.

На знімку: Дмитро ГРИЗЛОВ.

VABANK БАНК

Довірче товариство "КонТраст" спільно з Всеукраїнським Акціонерним банком "ВАбанк" впроваджує безкоштовне оформлення приватизаційних рахунків.

Пункти безкоштовного оформлення приватизаційних рахунків (ваучерів):

м. Київ:
- провулок Делегатський, 4
- кінотеатри "Жовтень","Нивки"
- Перша Філія "ВАбанку", вул. Механізаторів, 9

Київська область:
- Вишгородський р-н тел. для довідок (296) 31-815, 59-596
- Обухівський р-н, тел. для довідок (272) 33-271

Львівська обл.:
- м. Дрогобич, вул. Трускавецька,4 тел. для довідок (03244) 27-025, 39-973

Чернігівська обл.:
- м. Ічня та район, вул. Леніна, 56, ОВКПП "Надія" тел. для довідок (04633) 21-658
- м. Прилуки, вул. Кірова, 61, та район тел. для довідок (04637) 62-637, 62-638
- м. Борзна, вул. Балабанова, 61, тел. для довідок (04653) 23-987

Тернопільська область:
- м. Збараж, майдан І. Франка, 24, тел. для довідок (03550) 23-352

Рівненська обл.:
- м. Березне, вул. Буховича, 58, тел. для довідок (03653) 2-22-52

І в цей нелегкий час з Вами "КонТраст".
Довідки за телефоном в Києві: 213-1381.

СП «Трастинвест компани»

принимает к рассмотрению **и содействует взысканию долгов российских предприятий** украинским предприятиям и банкам.

Документация может быть передана **по факсам: (044) 276-23-25, 244-76-69,** или почтой по адресу: **г.Киев, 252180, проспект Краснозвездный, 51.**

Конверсионная техника

Государственное внешнеторговое объединение «Укринмаш» реализует конверсионные автоцистерны, прицепы цистерны, стальные и резинотканевые резервуары различной емкости, мотонасосные установки для горючего, масел, кислот, перекачивающие станции для кислот и горючего на базе ГАЗ-66, ЗИЛ-130, автотопливозаправщики на базе МАЗ-500А, КрАЗ-255Б и др., котлы водонагревательные газовые, передвижные дизель-электростанции, паромы, мобильные переправы, траншейно-котлованную технику, лодочные моторы «Москва», лодки десантные восьмиместные, передвижные слесарные мастерские, охранную сигнализацию, передвижные станции для фильтрования воды, военное обмундирование старых образцов и др.

Адрес: 252126, г. Киев, ул. Академика Белецкого, 30, НПВТО «Укринмаш». Тел: (044) 483-32-74, 488-28-77, 483-30-82, телетайп: 131097 ОРБИТА.

До відома керівників підприємств, організацій та установ. Ковельське СЛП «Тур»

має можливість реалізувати різноманітні вироби з дерева, лози та соломки за готівку, по перерахуванню та на бартерних умовах. Підприємство має та виготовляє по замовленню дачні набори, вестибюльні набори, кухонні набори, крісла-гойдалки дитячі та для дорослих, журнальні набори різних видів, підлогові вази, сувеніри з лози та соломки.

Є такі вироби з житньої соломки: капелюхи, цукерниці, хлібниці, жіночі прикраси, корзинки та інше, більш як 50 найменувань.

Підприємство виготовляє з дерева карнизи різних розмірів, кімнатні бари, кухонні набори, кухонні дошки для домашніх потреб, столики під телевізор та інше.

Є у продажу новорічні ялинки.
Просимо зверататится за адресою:
Волинська область, м.Ковель, вул. Грушевського, 112, тел. 2-30-72, 2-30-79, 2-24-87, 2-41-08; факс 3-26-44.

PAREX BANK

Без проблем и формальностей!

- ПРОДАЕМ КАРБОВАНЦЫ ЗА ВАЛЮТУ ТЕЛ.222416, 222264
- ПОКУПАЕМ КАРБОВАНЦЫ, ТЕНГЕ, БЕЛОРУССКИЕ РУБЛИ ТЕЛ.229561, 213540
- СПРАВКИ О КУРСАХ ТЕЛ.281483
- ОТКРЫТИЕ КОДИРОВАННЫХ СЧЕТОВ ТЕЛ.283659
- АККРЕДИТИВЫ В ЛЮБОЙ ВАЛЮТЕ ТЕЛ.284330

Филиал "Лаймдота": ул. Кр.Барона 20/22, Рига, Латвия
Тел.: (0132)-222264, 222416, Факс: 281595
Телекс 614567 LAIM SU

Акціонерне товариство виробничо-торгова фірма «Сіверянка» (м.Чернігів)

виготовляє куртки ватні, робочий одяг в асортименті, постільну білизну, надувні гумові човни, а також приймає замовлення на виготовлення різних моделей чоловічого, жіночого та дитячого одягу.

На фірмі відкрито пункт продажу та передпродажної підготовки швейного обладнання виробництва Оршанського заводу.

Телефони для довідок: (0462) 95-52-67, 3-04-36, 95-52-39, 95-52-81, 3-71-75.

Арбитражным судом Луганской области (юридический адрес: 348016, г. Луганск, площадь Героев Великой Отечественной войны, № 3-а) возбуждено дело № 101/9 о признании банкротом малого предприятия «Шанс», юридический адрес: 349970, г. Первомайск Луганской области, ул. Куйбышева, 21, банковские реквизиты: р/счет № 468986 в Проминвестбанке г. Первомайска.

Целью данного объявления является выявление кредиторов МП «Шанс», а также возможных санаторов. Заявления (кредиторов, санаторов) подаются в арбитражный суд в течение месяца со дня опубликования заявления о банкротстве МП «Шанс».

«Научно-производственное коммерческое предприятие «БКФ»

ИЗГОТОВИТ из полиэтилена: пленку-рукав шириной до 1500 мм, пакеты хозяйственные, обложки для тетрадей, мешки и вкладыши транспортные, пробку винную и коньячную; ПРИОБРЕТЕТ линию рукавной пленки.

г.Рубежное Луганской обл., ул.Ленина,4. Тел.(06453) 5-21-61, 5-50-37; т/факс 5-14-71.

150 наименований

Остродефицитные импортные и отечественные медикаменты и товары медицинского назначения предлагает Артемовская республиканская аптечная база (АП «ФАРМПРОИМП»). Самые низкие цены. Возможны варианты товарного кредита, долгосрочные контракты. При крупных закупках возможна доставка.

Обращаться по телефонам: (06274) 3-20-32 или 3-20-78.

Адрес: г. Артемовск Донецкой обл., ул. Профинтерна,2. Р/с 602810 в Артемовском отделении ПИБ, МФО 334583.

Организация реализует со склада

бумагу офсетную плотностью 70 г/м². Возможны прямые вагонные поставки.

Тел./факс (044) 488-70-54, 488-51-66.

Підприємство пропонує:

приводні ланцюги для сільгоспмашин ПР-19,05 і ПРА-25,4;
блоки одноконтурного варіатора 54-4-25-1В до СК-5 «НІВА»;
трактор Т-20.

Можливий бартер на цукор та сільгосппродукти.

Телефон у Полтаві: (05322) 3-11-46, 3-13-42.

Підприємство «Тел—САТ» Лтд

реалізує газові побутові лічильники для встановлення у квартирах та приватних будинках. Лічильники сертифіковані Держстандартом України;

пропонує металорізальний інструмент Мінського інструментального заводу.

Наша адреса: 290053, Львів-53. П/с 4883. Телефон (0322) 76-25-47. Телефон/факс (0322) 76-25-48 (цілодобово).

Предприятие реализует со склада в Киеве

а/м ГАЗ — 31029 «Волга», УАЗ всех модификаций. Покупаем а/м КрАЗ и «Таврия».

Тел. 449-29-17.

Изготовим и реализуем:
пакеты упаковочные п/этил.,
а также
- пленку п/этиленовую
- трубы п/этиленовые

Купим:
- полиэтилен в/д гран. 15803 — 020
- экструдер
- линии для пр-ва пакетов

Приглашаем к сотрудничеству дилеров
в Луганске:
Тел. (0642) 54-15-90; 54-41-09; 54-90-24.
Факс: (0642) 54-73-02, з-д «Пластмасс»
Тел.пред. в Москве: (095) 215-85-28, 215-58-30.

Арбитражным судом Николаевской области (327009, г. Николаев, ул. Ленина, 1) 10.11.1994 года возбуждено дело № 769 о признании банкротом кооператива «Импульс» (р/с 000461519 в ОПЕРУ АПБ «Украина» МФО 326148). Юридический адрес: 327000, г. Николаев, ул. Клубная, 65.

Станіслав КАНІКОВСЬКИЙ

ЦЬОГО ДНЯ — 60 ЛІТ ТОМУ

1 грудня 1934 року постріл у Смольному обірвав життя Сергія Кірова. З надзвичайною поспішністю велося слідство, весь хід і характер якого дозволяє припустити, що Кіров був убитий не без відома Сталіна. Вже 2 грудня оприлюднено постанову ЦВК і РНК СРСР «Про внесення змін до чинних карно-процесуальних кодексів союзних республік». Узгодили цю постанову з членами Політбюро, РНК та ЦВК заднім числом, через два дні.Тим часом убивця — Ніколаєв — змінив свої попередні свідчення (особиста помста) і заявив, що є учасником антирадянського підпілля, за дорученням якого здійснив убивство. Показово, що ще під час слідства сам Сталін склав списки московського та ленінградського центрів того міфічного «підпілля».

Справа розглядалася на закритому процесі в Ленінграді наприкінці грудня 34-го та в січні 35-го року. Більшість звинувачених заявили, що бачать Ніколаєва вперше й винними себе не визнають. Це не перешкодило засудити до розстрілу всіх підсудних. Ніколаєв після оголошення смертного вироку кричав: «Обманули!» Згодом розстріляли його дружину, брата, репресували інших родичів, поступово знищили й тих чекістів, що були причетні до слідства.

Словом, Кірова принесли в жертву, щоб струсонути країну, кинути її у вир репресій. Заодно Сталін прибрав Кірова як можливого політичного суперника.

Аж 1960 року Президією ЦК КПРС було створено особливу комісію для розслідування вбивства Кірова і політичних судилищ 30-х років. Але всі матеріали цієї комісії Хрущов розпорядився покласти в архів і заявив: «Нас зараз не зрозуміють. Ми повернемося до цього через 15 років».

Відтоді минуло вже двічі по 15 літ...

Від редакції:

1 грудня 1934 року було початком нової хвилі репресій проти України. Ще йшов отой закритий процес у Ленінграді, а в Києві вже було розстріляно перших «причетних», Косинку, Буревія, Фальківського, всього 27 душ, і це був лиш початок...

Щоб відзначити цю чорну дату українського календаря, Київське наукове товариство імені Петра Могили, Всеукраїнське товариство політв'язнів і репресованих, Товариство «Меморіал», Київське братство вояків УПА проводять 20 січня 1995 року наукову конференцію «Джерелознавчі проблеми вивчення слідчих справ НКВС».

Георгій ВОРОТНЮК, «Голос України»

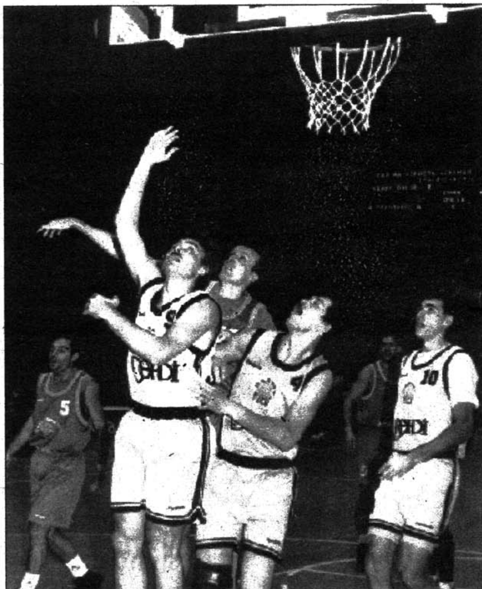
АБИ ШОПИ СТАЛИ МАГАЗИНАМИ

Одесити останнім часом дедалі більше обурюються: та що ж це таке діється, куди не глянеш — вивіски, реклама тільки англійською мовою: і на магазинах, і на барах та ресторанах, і на спільних та малих підприємствах? Вже, вибачайте, й до громадських туалетів справа дійшла. Де ми, зрештою, мешкаємо? «В українському місті Одеса», — відповіли на те в міськраді, і її голова Едуард Гурвіц видав спеціальне розпорядження щодо наведення порядку в отих вивісках та рекламно-інформаційному оформленні міста загалом. До 15 грудня на фасадах будинків усіх підприємств, організацій і закладів, незалежно від форм власності, мають бути встановлені вивіски українською та російською мовами. І лише тим, що створені і діють з участю іноземних інвестицій, дозволено скористатися й іншими мовами. Ці застереження стосуються й рекламно-інформаційного оформлення, яке віднині затверджуватиме служба головного художника міста.

Одеса.

Спорт

Навчання в єврошколі триває

«Київ-Баскет» (Україна) — «Іракліс» (Салоніки, Греція). 77:81 (28:30).

«Київ-Баскет»: Рубан — 12 очок, Мурзін — 11, Підковиров — 31, Савченко — 11, Харчинський — 7, Половко — 0, Грищенко — 5.

«Іракліс»: Холопулос — 11, Какіусіс — 4, Беррі — 38, Панайотідіс — 1, Папахроніс — 3, Кунтуїракіс — 0, Мораїтіс — 12, Кувелос —3, Здовц — 9.

Судді: Лічіна (Югославія), Рош (Австрія). Комісар — Бітковський (Польща).

29 листопада. Київ. Палац спорту. 5200 глядачів.

На жаль, наші земляки програли і другий матч у груповому турнірі Кубка Європи. Поступилися, щоправда, лише чотирма очками. Хоча у другому таймі «Київ-Баскет» не раз виходив уперед. Однак кінцівка зустрічі була за гостями, у складі яких панував 30-річний чорношкірий шульга американець Волтер Беррі (зріст — 204).

Слід зважити на те, що грецький клуб має значно більший досвід виступів у подібних змаганнях. А от киянам, які, власне, майстерністю майже не поступалися суперникові, все ж необхідно пройти єврошколу, як кажуть, від «А» до «Я». І тут слід настроювати себе на важке життя. Без сліз і синців не обійтись. Але й вірити неодмінно в перемоги, які, гадаю, не забаряться.

Ви, мабуть, звернули увагу на досить невеликий рахунок першого тайму. Можна подумати, що винятково вдало діяв захист команд.

— Зовсім ні. Справа в іншому — було ... дуже холодно в залі, — пояснив нападаючий «Київ-Баскета» Ігор Ватажок. — Через це гравці обох клубів часто не влучали в кошик.

Запитав Ігоря, який ще у серпні переніс операцію на коліні, коли ж він повернеться у гру.

— Днями починаю тренування за повним обсягом. Сподіваюся, що швидко відновлю форму.

У другій половині матчу баскетболісти розігрілися, і результативність значно зросла. Нашим інколи вдавалася тактика проходів під щит з пасами назад під триочкові кидки. Але господарям перемогти, на жаль, так і не вдалося.

Чи міг «Київ-Баскет» виграти? Звичайно. Якби його гравці не припускалися дуже прикрих помилок у вирішальні хвилини поєдинку. Особливо тоді, коли досвідчені майстри не влучали, виконуючи штрафні. Одне слово, і Андрієві Підковирову, і Борисові Вдовиченку разом із баскетболістами є про що поговорити, є над чим попрацювати. Втім, не так багато часу залишилося «Баскетові» до наступного поєдинку Кубка Європи. Пройде він 6 грудня в залі «Меридіан». Початок о 19.00. Кияни прийматимуть швейцарський клуб «Фідефінанц».

А перед зустріччю з грецькими баскетболістами пройшла традиційна прес-конференція. На ній цікавість журналістів задовольняли Андрій Підковиров і президент Федерації баскетболу країни Борис Корбан. Виконавчий директор Української баскетбольної асоціації Лариса Шабанова повідомила, що наш земляк, олімпійський чемпіон Олександр Волков, який нині виступає в грецькому «Олімпіакосі», вирішив надати суттєву матеріальну допомогу учасникам розиграшу Кубка країни серед школярів. Чемпіони міст, де є клуби УБА, будуть одягнені в красиву форму та відмінне взуття, отримають якісні м'ячі. Фінансуватиме Волков і фінальну частину турніру, і вже придбав красиві призи.

До цього свою інформацію додав і Підковиров. Виявляється, Олександр Волков давно вже мріє виступати за збірну України. Що ж, хотілося б, щоб ця мрія видатного гравця якомога швидше здійснилася.

І останнє: тим, хто цікавиться національним чемпіонатом, повідомимо, що 2 і 3 грудня «Київ-Баскет» у «Меридіані» зіграє чергові зустрічі. Відповідно з «Металургом» (Нікополь) та «Дніпром» (Дніпропетровськ).

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: момент зустрічі «Київ-Баскета» з «Іраклісом».

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Олекса ВАЩЕНКО, фотокореспондент газети «Зірка», член Спілки журналістів України

НЕВЖЕ ВИНЕН КОСТЮМ?

або

«НЕ ПУЩУ», — сказав директор Національного музею історії України І.Кардаш і не дозволив фотографувати у своїй культурній установі

Фотографувати до газети, за понад п'ятнадцятирічне співробітництво з пресою, мені заборонили двічі. Першого разу це зробив начальник слідчого ізолятора в Полтаві років зо два тому, вдруге — в Києві нещодавно. Якщо доцільність заборони начальником ізолятора фотографувати до суду підозрюваних у скоєнні злочину зрозуміла (і я з нею повністю тоді погодився), то доцільність заборони начальником від культури видається, м'яко кажучи, недоречною.

Посудіть самі. Отримавши нещодавно завдання своєї редакції сфотографувати один з експонатів Національного музею історії України, я завітав до кабінету директора музею Ігоря Васильовича Кардаша. Для більшої вагомості представився фотокореспондентом «Голосу України», бо маю пряме відношення до цієї газети як постійний її автор. Директор, немов великий пан, сидів, попихкуючи цигаркою, і навіть не запропонував мені присісти. Так і розмовляли: він, сидячи в директорському кріслі, я — стоячи перед ним. Ігор Васильович, вислухавши прохання, блискавично відмовив навідріз: «Ви повинні заплатити».

— Кому заплатити?

— Музею. Ваша редакція продає свої газети і має від цього гроші. То чому це я повинен дозволяти фотографувати експонати свого музею безкоштовно? І взагалі, я повинен знати точно — на які цілі редакція буде використовувати фотознімок нашого експоната, якій публікації і про що там буде розповідатися. Хай редакція напише мені про все це в офіційному листі. А то тут у нас уже було. Ми якось вивісили в музеї костюм Президента Леоніда Кравчука, то журналісти тоді таке понаписували...

Тут я зрозумів, що Ігор Васильович дуже гнівається на моїх колег і в усьому, схоже, винен костюм колишнього Президента України. Довелося повністю «відкрити карти» і розказати директорові, що я працюю фотокореспондентом газети для дітей «Зірка» і зараз виконую завдання саме рідної редакції. Сказав, навіть, що наша газета перебуває на держутриманні, що своїх грошей вона практично не має. Але Ігор Васильович був незворушний — давай офіційного листа і край. Із «Зірки», так із «Зірки»...

Наступного дня заступник редактора «Зірки» Г.Гайовий, переговоривши довгенько з директором музею по телефону, вручив мені на його ім'я листа за своїм підписом: **«Просимо Вашого дозволу сфотографувати для газети «Зірка» експонат Вашого музею — скульптурну групу першопочаткового проекту пам'ятника князеві Володимиру».**

Та й лист не допоміг. Директор знову, сидячи з цигаркою в кріслі, незворушно каже:

— З листа не зрозуміло, в яких цілях редакція буде використовувати відзнятий у нас матеріал. Та й про оплату немає жодного слова...

І не допомогли ніякі умовляння: і що Закон про пресу порушується, в якому йдеться, що журналіст має право «на вільний доступ до... музейних фондів» (стаття 26, пункт 4), і що цей фотознімок потрібен нашим юним читачам для забезпечення їхніх історичних знань, і що навіть у Кракові та Будапешті мені дозволяли фотографувати у музеях...

На цей останній аргумент Ігор Васильович відповів реплікою: «Ну то й що, за кордоном туалети безплатні, а у нас платні»...

Мені більше нічого не залишається, як піти і сфотографувати без перешкод у скверику біля Софійського майдану Збруцького ідола Світовида. Бо там, на моє щастя, Міністерство культури України поки ще не поставило свого, подібного І.Кардашу, невблаганного директора-наглядача.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о. заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 394439.

Комбінат друку видавництва «Преса України».
252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311228.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».